ΑΛΕΚ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΜΕ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑΝ 1927—37

ΒΙΒΛ. Α' Β' Γ'

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ἑλλην. ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΛΠ.

Τιμῆ... μετὰ βιβλιοσήμου καὶ φόρου Δρ. 15,15
...λίδα Δρ. 5.95. Φόρ. Ἀναγ. ... Δρ. 1.80
Ἀριθμὸς Ἀδείας κυκλοφορίας 137 ... 31-6-...

ΕΝ ...
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
... ΤΖΑΚΑ, ... ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ...
... Πανεπιστημίου ...
... 3...

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

5. 66

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΛΚ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

Αρ. εισ. 45043

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΜΕ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑΝ 1927—37

ΒΙΒΛ. Α΄. Β΄. Γ΄.

ΔΙΑ ΤΗΝ Β΄. ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ Π.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Δ. Ν. ΤΖΑΚΑ, Σ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ & Σ[ια]
81Α —Ὁδὸς Πανεπιστημίου—81Α
1927

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν κάτωθι σφραγίδα τῶν ἐκδοτῶν.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
Ν. ΤΖΑΚΑ & Σ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πρὸς τοὺς κ. κ. Συναδέλφους,

Εἶνε γνωστὸν εἰς ὅλους, ὅτι οἱ μαθηταὶ καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν τους ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον δηλαδὴ μετὰ διδασκαλίαν ἑρμηνείας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἐπὶ ἑπταετίαν καὶ πάλιν ἀδυνατοῦν νὰ ἑρμηνεύσουν καὶ τὰ εὐκολώτερα κείμενα. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐνομίζετο ὅτι ἔπταιε ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας — παλαιὰ καὶ καθαρὰ ἐξήγησις — ἀλλὰ καὶ σήμερον, μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς νέας διδακτικῆς εἰς τὸ μάθημα αὐτό, τὸ κακὸν δὲν ἐθεραπεύθη καὶ δίδεται ὡς ἐξήγησις τοῦ φαινομένου μία πρόχειρος ἀπάντησις ὅτι «κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν οἱ μαθηταὶ δὲν διαβάζουν». Ἐὰν εἰς ἕκαστον ζήτημα παρουσιαζόμενον εἰς τὸ σχολεῖον εἴτε διδακτικὸν εἴτε παιδονομικὸν ἐτίθετο ὡς κεντρικὴ ἰδέα ὅτι οὐδέποτε πταίει ὁ μαθητής, ἀλλ' οἱ ἄλλοι ὅλοι παράγοντες πλὴν αὐτοῦ, δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ ἐφθάνομεν διὰ τὴν λύσιν κάθε τοιούτου ζητήματος εἰς ἀσφαλέστερα συμπεράσματα. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ πταίουν οἱ μαθηταί, ἀλλὰ καὶ ἡ πλημμελὴς διδασκαλία, ὅταν μάλιστα καταβάλλεται προσπάθεια νὰ διδαχθῇ ἡ Γραμματικὴ καὶ τὸ Συντακτικὸν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἑρμηνείας καὶ εἰς βάρος αὐτῆς, καὶ ἔπειτα τὸ ποσὸν τῆς διδασκομένης ὕλης, τὸ ὁποῖον εἶνε ἐλάχιστον ἢ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ ἢ διὰ τὴν ἐπὶ πολλὴν ὥραν βαθυτέραν ἐπεξεργασίαν. Μετὰ τὰ τοιαῦτα λοιπὸν ἀσήμαντα ἀποτελέσματα ἑπταετῶν κόπων καὶ τὴν ἀνωτέρω ἀρχὴν ὅτι δὲν πταίουν οἱ μαθηταί, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ ἐπὶ ἄλλης βάσεως καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῆς διδασκομένης ὕλης, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ διδάσκωνται τριπλασίαν καὶ πενταπλασίαν ὕλην· τότε θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκμάθουν τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, τότε θὰ «πάρουν τὸν ἀέρα» αὐτῆς. Τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ, ἐὰν περιορισθοῦν αἱ ὧραι διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ, ἐὰν κατὰ τὰς ὥρας, τὰς οὕτω αὐξανομένας, τῆς ἑρμηνείας ἀποφεύγεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν Γραμματικῶν καὶ Συντακτικῶν κανόνων, καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔπειτα ἐὰν περιορισθῇ ἡ βαθυτέρα ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου, θιγομένων μόνον τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν κατανόησιν αὐτοῦ σημείων· ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐὰν πᾶσα ἄλλη ἐργασία ἀντικατασταθῇ ὑπὸ ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρου ποσοῦ ἑρμηνείας ἔστω καὶ ὄχι ὅσον θὰ ἔπρεπε τελείας.

Ἵνα βοηθήσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω διηρέσαμεν τὸ ἀρχαῖον κείμενον εἰς μεγαλυτέρας ἑνότητας αὐξανομένας ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ περιωρίσαμεν τὰς σημειώσεις εἰς ἁπλῆν ἑρμηνείαν τοῦ κειμένου κάπως ἐλευθερωτέραν. Ἐὰν διεγερθῇ ὑπὸ τῶν κυρίων συναδέλφων τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν ὑπὲρ τῶν δρώντων προσώπων, ἐὰν ἀνατεθῇ εἰς αὐτοὺς κατ' οἶκον περισσοτέρα ἑρμηνευτικὴ καὶ ὀλιγωτέρα γραμματικὴ ἐργασία καὶ τοὺς ἐπιβληθῇ νὰ ἀναγινώσκουν πολλάκις τὸ κείμενον, ὥστε ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως αὐτοῦ νὰ ἀπομνημονεύουν, εἰ δυνατόν, καὶ ὁλοκλήρους φράσεις, τότε θὰ κατορθωθῇ νὰ διδαχθοῦν ὅλα τὰ τεμάχια τῆς ἀνὰ χεῖρας Κύρου Ἀναβάσεως ἐκλεγέντα μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ οὕτω θὰ γίνῃ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀνωτέρω σκοποῦ τῆς ἑρμηνείας τῶν ἀρχαίων. Τὸ πρῶτον τοῦτο βῆμα εἶναι νὰ μάθουν οἱ μαθηταὶ νὰ ἑρμηνεύουν εὐκόλως καὶ νὰ δύνανται ἀποφοιτῶντες ἐκ τοῦ Γυμνασίου νὰ ἐξακολουθήσουν, κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των, τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων. Τότε μόνον θὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς μελέτης τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων, ὅστις εἶνε ἡ γνῶσις τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον, ὅπως γίνεται ἡ ἐργασία σήμερον εἰς τὰ σχολεῖα, ματαίως προσπαθοῦμεν νὰ μαντεύσωμεν.

ΑΛΚ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Ὁ Ξενοφῶν ἦτο Ἀθηναῖος υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας καὶ ἐγεννήθη κατὰ τὸ 430 π.Χ. δηλ. εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔχων ἄφθονα τὰ μέσα ἀνετράφη καὶ ἐμορφώθη καλὰ γενόμενος μαθητὴς τοῦ Σωκράτους.

Εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν περίπου προσεκλήθη ἀπὸ τὸν παιδικόν του φίλον Πρόξενον τὸν Βοιώτιον εἰς τὰς Σάρδεις, ἵνα γνωρίσῃ τὸν Κῦρον, ὅστις παρεσκευάζετο τότε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ, ἐγνώρισε τὸν Κῦρον καὶ ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ καὶ τοῦ Προξένου νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν παρασκευαζομένην ἐκστρατείαν ὡς ἐθελοντής.

Μετὰ τὴν μάχην εἰς τὰ Κούναξα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφονεύθη ὁ Κῦρος καὶ μετὰ τὸν φόνον τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν διὰ δόλου ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους ἐξελέγη ὁ Ξενοφῶν στρατηγὸς μαζὺ μὲ ἄλλους καὶ κατώρθωσε, κυρίως αὐτός, νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς ὀλίγους Ἕλληνας διὰ μέσου ἀπείρων κινδύνων εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ὅπου μαζὺ μὲ τοὺς ἐναπομείναντας προσετέθη εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατόν, ὁδηγούμενον κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ Θίβρωνος καὶ ὑπὸ τοῦ Δερκυλίδου καὶ ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Ἀγησιλάου, ποὺ ἐπολεμοῦσαν κατὰ τῶν Περσῶν. Κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸν Ἀγησίλαον καὶ ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῶν Σπαρτιατῶν, τοὺς ὁποίους ἠγάπα, εἰς τὴν Κορώνειαν κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων. Διὰ τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρᾶξίν του ταύτην τὴν προδοτικήν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν ἐξώρισαν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀμείβοντες τὰς ὑπηρεσίας του τοῦ παρεχώρησαν ἕνα κτῆμα εἰς τὸν Σκυλλοῦντα τῆς Ἤλιδος, πλησίον τῆς Ὀλυμπίας, ὅπου ἔζησεν εἴκοσι ἔτη ἀσχολούμενος εἰς τὴν συγγραφὴν πλείστων συγγραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων σπουδαίαν θέσιν κατέχει καὶ ἡ ἱστορία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ ἡ ἐπάνοδος τῶν Ἑλλήνων μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Κύρου Ἀνάβασις» εἰς ἑπτὰ βιβλία.

Τέλος μετὰ τὴν μάχην παρὰ τὰ Λεῦκτρα, ὅπου ἐνικήθησαν οἱ Σπαρτιᾶται, ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν Ἠλείων ἀπὸ τὸ κτῆμά του καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 75 ἐτῶν δηλ. περὶ τὸ ἔτος 355 π. Χ. Κατὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ἐξορίας του εἰς τὰς Ἀθήνας, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΣΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τὸ Περσικὸν κράτος ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπους, εἰς διάστημα 60 ἐτῶν, ἔφθασεν εἰς μεγίστην ἀκμήν. Ἐπ' αὐτοῦ ἤρχισαν αἱ ἐκστρατεῖαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος συνεχισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Ξέρξου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤρχισεν καὶ ἡ παρακμὴ τοῦ Κράτους. Μετὰ ἑξήκοντα ἔτη περίπου ἀπὸ τοῦ Ξέρξου ἐβασίλευσεν εἰς τὸ Περσικὸν κράτος ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐξεστράτευσεν ὁ ἀδελφός του Κῦρος ὁ νεώτερος, ὅστις εἶχε διορισθῇ σατράπης εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Τὸ Περσικὸν κράτος κατελύθη τέλος ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μετὰ 100 ἔτη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

ΚΕΦ. Ι. Παρ. 1—

§ 1—3. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος· ἐπεὶ δὲ ἠσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τὼ παῖδε ἀμφοτέρω παρεῖναι. ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγχανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε· καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται· ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὁπλίτας τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παράσιον. ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεται καὶ λαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν. ἡ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

§ 4—6. Ὁ δ᾽ ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθεὶς βουλεύεται, ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἢν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ᾽ ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην· ὅστις δ᾽ ἀφικνεῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτὸν πάντας οὕτω διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λεῖ. καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἴησαν καὶ εὐνοΐκῶς ἔχοιεν αὐτῷ· τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα.

[Εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ 1ου κεφ. ὁ Ξεν. περιγράφει κατὰ ποῖον τρόπον ὁ Κῦρος συνήθροιζε κρυφὰ τὸ Ἑλλην. στράτευμα διὰ τὴν μελετωμένην ἐκστρατείαν.]

ΚΕΦ. 2. Παρ. 1—18.

§ 1 καὶ 4—5. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει ἤδη πορεύεσθαι αὐτῷ ἄνω τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν.

[Ἀπὸ τῆς § 1—3 ὁ Κῦρος εἰδοποιεῖ ὅλους τοὺς Ἕλληνας στρατηγοὺς καὶ αὐτοὶ συναθροίζονται εἰς Σάρδεις.]

Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πορεύεται ὡς βασιλέα ᾗ ἐδύνατο τάχιστα ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους· καὶ βασιλεὺς μὲν δή, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

[Ἀπὸ τῆς § 6—14 περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Κύρου μέχρι τοῦ Τυριαείου.]

§ 14—18. Κῦρος δὲ ἔχων, οὓς εἴρηκα, ὡρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων. Ἐνταῦθα(*) ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα

(*) Εἰς τὸ Τυριάειον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδεῖξαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἅρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἁρμαμάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἅρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλόμενοι τὰ ὅπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου θᾶττον προϊόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς, καὶ ἥ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἁρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὤνια ἔφυγον. οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἥσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

[Εἰς τὰς ὑπολοίπους παραγράφους τοῦ 2ου κεφ., εἰς τὸ 3ον καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 4ου ἐξακολουθεῖ ἡ πορεία μέχρι τῆς Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ὑποπτευθέντων ἐν τῷ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ὅτι ἡ ἐκστρατεία γίνεται κατὰ τοῦ βασιλέως.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΦ. 4. Παρ. 11—18.

§ 11—13. Ἐνταῦθα (*) ἔμεινεν ἡμέρας πέντε. καὶ Κῦρος μεταπεμψάμενος τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπείθειν ἕπεσθαι. οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν, καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι, ἐὰν μή τις αὐτοῖς χρήματα διδῷ, ὥσπερ τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρὸς Κῦρον. ταῦτα οἱ στρατηγοὶ Κύρῳ ἀπήγγελλον. ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἑκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὰν εἰς Βαβυλῶνα ἥκωσι καὶ τὸν μισθὸν ἐντελῆ μέχρι ἂν καταστήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν. τὸ μὲν δὴ πολὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ οὕτως ἐπείσθη.

§ 14—15. Μένων δέ, πρὶν δῆλον εἶναι, τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται, πότερον ἕψονται Κύρῳ ἢ οὔ, συνέλεξε τὸ αὐτοῦ στράτευμα χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ ἔλεξε τάδε. «Ἄνδρες, ἐάν μοι πεισθῆτε, οὔτε κινδυνεύσαντες οὔτε πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου· τί οὖν κελεύω ποιῆσαι; νῦν δεῖται Κῦρος ἕπεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ βασιλέα· ἐγὼ οὖν φημι ὑμᾶς χρῆναι διαβῆναι τὸν Εὐφράτην ποταμόν, πρὶν δῆλον εἶναι ὅ,τι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἀποκρινοῦνται Κύρῳ· ἢν μὲν γὰρ ψηφίσωνται ἕπεσθαι, ὑμεῖς δόξετε αἴτιοι εἶναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ ὡς προθυμοτάτοις οὖσιν ὑμῖν χάριν εἴσεται Κῦρος καὶ ἀποδώσει· ἐπίσταται δ' εἴ τις καὶ ἄλλος· ἢν δὲ ἀποψηφίσωνται οἱ ἄλ-

(*) Ἐν Θαψάκῳ [illegible]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λοι, ἄπιμεν μὲν ἅπαντες τοὔμπαλιν, ὑμῖν δὲ ὡς μόνοις πειθομένοις χρήσεται καὶ εἰς φρουραρχίας καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ οὗτινος ἂν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλου τεύξεσθε Κύρου».

§ 16—18. Ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διέβησαν, πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι. Κῦρος δ' ἐπεὶ ᾔσθετο διαβεβηκότας, ἥσθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν εἶπεν· «Ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε ἐμοὶ μελήσει ἢ μηκέτι με Κῦρον νομίζετε». Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ὄντες ηὔχοντο αὐτὸν εὐτυχῆσαι, Μένωνι δὲ καὶ δῶρα ἐλέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπῶς. ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε· συνείπετο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτῷ ἅπαν. καὶ τῶν διαβαινόντων τὸν ποταμὸν οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω τῶν μαστῶν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. οἱ δὲ Θαψακηνοὶ ἔλεγον, ὅτι οὐπώποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζῇ, εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ πλοίοις, ἃ τότε Ἀβροκόμας προϊὼν κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ. ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι σαφῶς καὶ ὑποχωρῆσαι τὸν ποταμὸν Κύρῳ ὡς βασιλεύσοντι.

[Περ. 1—10. Πορεία τοῦ Κύρου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἀράξου.]

ΚΕΦ. 5. Παρ. 11—17.

§ 11—17. Ἀμφιλεξάντων δέ τι ἐνταῦθα τῶν τε τοῦ Μένωνος στρατιωτῶν καὶ τῶν τοῦ Κλεάρχου ὁ Κλέαρχος κρίνας ἀδικεῖν τὸν τοῦ Μένωνος πληγὰς ἐνέβαλεν· ὁ δὲ ἐλθὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα ἔλεγεν· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ὠργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχῳ. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκεῖ κατασκεψάμενος τὴν ἀγορὰν ἀφιππεύει ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν διὰ τοῦ Μένω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νος στρατεύματος σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν· Κῦρος δὲ οὔπω ἧκεν, ἀλλ' ἔτι προσήλαυνε· τῶν δὲ Μένωνος στρατιωτῶν ξύλα σχίζων τις, ὡς εἶδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ἵησι τῇ ἀξίνῃ. καὶ οὗτος μὲν αὐτοῦ ἥμαρτεν. ἄλλος δὲ λίθῳ καὶ ἄλλος, εἶτα πολλοί, κραυγῆς γενομένης. ὁ δὲ καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει εἰς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὁπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μεῖναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς Θρᾷκας καὶ τοὺς ἱππεῖς, οἳ ἦσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ἢ τετταράκοντα, τούτων δὲ οἱ πλεῖστοι Θρᾷκες, ἤλαυνε ἐπὶ τοὺς Μένωνος, ὥστ' ἐκείνους ἐκπεπλῆχθαι καὶ αὐτὸν Μένωνα καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα· οἱ δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι· ὁ δὲ Πρόξενος—ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσιὼν καὶ τάξις αὐτῷ ἑπομένη τῶν ὁπλιτῶν—εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὅπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα· ὁ δ' ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθῆναι πρᾴως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. ἐν τούτῳ δ' ἐπῄει καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα· εὐθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἧκεν ἐλαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τάδε. «Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ἕλληνες, οὐκ ἴστε ὅ,τι ποιεῖτε· εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οὗτοι οὓς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περίλ. 6ου κεφ. Ἐκ τῆς Χαρμάνδης προχωρεῖ, διέρχεται διὰ τῶν Πυλῶν καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Βαβυλωνίαν.

ΚΕΦ. 7. Παρ. 1—20.

§ 1—2 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας· ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἕω ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον· καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τούς ἑαυτοῦ διέταξε. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἧκον αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως στρατιᾶς.

§ 3—4. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων συνεβουλεύετό τε, πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο, καὶ αὐτὸς παρῄνει θαρρύνων τοιάδε. «Ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἀνθρώπων ἀπορῶν συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνονας καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι, διὰ τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἑλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολὺ καὶ κραυγῇ πολλῇ ἐπίασιν· ἂν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τὰ ἄλλα καὶ αἰσχυνεῖσθαί μοι δοκῶ, οἵους ἡμῖν γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας ἀνθρώπους. ὑμῶν δὲ ἀνδρῶν ὄντων καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων, ἐγὼ ὑμῶν τὸν μὲν οἴκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἶμαι ποιήσειν, τὰ παρ' ἐμοὶ ἑλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 5—7. Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρὼν φυγὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἶπεν. «Καὶ μήν, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνῇ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι, τοῦ κινδύνου προσιόντος, ἂν δὲ εὖ γένηταί τι, οὐ μεμνήσεσθαί σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδ' εἰ μεμνῇό τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι, ὅσα ὑπισχνῇ». ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ Κῦρος· «ἀλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῴα πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρι οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον μέχρι οὗ διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. ἢν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ἡμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι· ὥστε οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ὅ,τι δῶ ἑκάστῳ τῶν φίλων, ἂν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανούς, οἷς δῶ. ὑμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ στέφανον ἑκάστῳ χρυσοῦν δώσω». οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες αὐτοί τε ἦσαν πολὺ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον.

§ 8—9. Εἰσῆσαν δὲ παρ' αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς ἀξιοῦντες εἰδέναι, τί σφίσιν ἔσται, ἐὰν κρατήσωσιν. ὁ δὲ ἐπιμπλὰς ἁπάντων τὴν γνώμην ἀπέπεμπε. παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες, ὅσοιπερ διελέγοντο, μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὄπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὧδέ πως ἤρετο τὸν Κῦρον· «Οἴει γάρ σοι μαχεῖσθαι, ὦ Κῦρε, τὸν ἀδελφόν »; «Νὴ Δί'» ἔφη ὁ Κῦρος, «εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς, ἐμὸς δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεὶ ταῦτ' ἐγὼ λήψομαι».

§ 10—13. Ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα διακόσια. ἄλλοι δὲ ἦσαν ἑξακισχίλιοι ἱππεῖς, ὧν Ἀρταγέρσης ἦρχεν· οὗτοι δ' αὖ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἦσαν· τοῦ δὲ βασιλέως στρατεύματος ἦσαν ἄρχοντες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων ἕκαστος, Ἀβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Ἀρβάκης· τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. Ἀβροκόμας δὲ ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέρας πέντε, ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων. ταῦτα δὲ ἤγγελλον πρὸς Κῦρον οἱ αὐτομολήσαντες ἐκ τῶν πολεμίων πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην, οἳ ὕστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων, ταὐτὰ ἤγγελλον.

§ 14—17. Ἐντεῦθεν δὲ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα παρασάγγας τρεῖς συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι παντὶ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ βαρβαρικῷ· ᾤετο γὰρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα· κατὰ γὰρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον τάφρος ἦν ὀρυκτὴ βαθεῖα, τὸ μὲν εὖρος ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος ὀργυιαὶ τρεῖς. Παρετέτατο δὲ ἡ τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους· ἦν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὖρος· ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς ποιεῖ μέγας ἀντὶ ἐρύματος, ἐπειδὴ πυνθάνεται Κῦρον προσελαύνοντα. ταύτῃ δὴ Κῦρος τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθε καὶ ἐγένοντο εἴσω τῆς τάφρου. ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεύς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἦσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἴχνη πολλά.

§ 18—20 Ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανὸν καλέσας τὸν Ἀμπρακιώτην μάντιν ἔδωκεν αὐτῷ δαρεικοὺς τρισχιλίους, ὅτι τῇ ἑνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρᾳ πρότερον θυόμενος εἶπεν αὐτῷ, ὅτι βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν. Κῦρος δ' εἶπεν· «Οὐκ ἄρα ἔτι μαχεῖται εἰ ἐν ταύταις οὐ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαχεῖται ταῖς ἡμέραις· ἐὰν δ' ἀληθεύσῃς, ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα». τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρῆλθον αἱ δέκα ἡμέραι. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῇ τάφρῳ οὐκ ἐκώλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι· ὥστε τῇ ὑστεραίᾳ Κῦρος ἐπορεύετο ἠμελημένως μᾶλλον. τῇ δὲ τρίτῃ ἐπί τε τοῦ ἅρματος καθήμενος τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ ὀλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἁμαξῶν ἤγοντο καὶ ὑποζυγίων.

ΚΕΦ. 8. Παρ. 1—29.

§ 1—2. Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν ὁ σταθμὸς ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἡνίκα Παταγύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κῦρον χρηστὸς προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ Ἑλληνικῶς ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι. 11-3-29

§ 3—7. Κῦρός τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἅρματος τὸν θώρακα ἐνεδύετο καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον. ἔνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δὲ ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ στρατεύματος εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ὕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ ἱππεῖς τούτου ὅσον ἑξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὡπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς.

§ 8—11. Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὔπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἡνίκα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολύ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. καὶ ἦσαν ἱππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὁπλῖται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἱππεῖς, ἄλλοι τοξόται. πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει ἐπορεύοντο. πρὸ δὲ αὐτῶν ἅρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλῶντα καὶ διακόψοντα. ὃ μέντοι Κῦρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἕλλησι τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῇ ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῇσαν.

§ 12—13. Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· κἂν τοῦτ', ἔφη, νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται. ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στῖφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα —τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεύς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν—ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθείη ἑκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλει, ὅπως καλῶς ἔχοι.

§ 14—17. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προῄει, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο ἑκατέρωσε ἀποβλέπων εἴς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, πελάσας ὡς συναντῆσαι ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι. ὁ δ' ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἴη. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. καὶ ὃς ἐθαύμασε τίς παραγγέλλει καὶ ἤρετο ὅ,τι εἴη τὸ σύνθημα. ὁ δ' ἀπεκρίνατο «Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη». ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας. «Ἀλλὰ δέχομαί τε, ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω». ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὑτοῦ χώραν ἀπήλαυνε.

§ 18—20. Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὼ φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις· ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. λέγουσι δέ, ὥς τινες καὶ ταῖς ἀσπίσι πρὸς τὰ δόρατα ἐδού-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πησαν φόβον ποιοῦντες τοῖς ἵπποις· πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἕπεσθαι. τὰ δ' ἅρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, διίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ ἐν ἱπποδρόμῳ ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο.

§ 21—23 Κῦρος δ' ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκοντας, ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὣς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο ὅ,τι ποιήσει βασιλεύς. καὶ γὰρ ᾔδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ αὑτῶν ἡγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἢν ᾖ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἑκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρῄζοιεν, ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στάτευμα. καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὑτοῦ στρατιᾶς ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν.

§ 24—29. Ἔνθα δὴ Κῦρος δείσας μὴ ὄπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους. καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, δια-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἑξακόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὁρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπών, «Τὸν ἄνδρα ὁρῶ» ἵετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, ὅς καὶ ἰάσασθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι.

Παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν· Κῦρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτῶν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα εἶδε Κῦρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ. καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρῳ, οἱ δ' ἑαυτὸν ἐπισφάξασθαι σπασάμενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν. καὶ στρεπτὸν δ' ἐφόρει καὶ ψέλια καὶ τἆλλα, ὥσπερ οἱ οἱ ἄριστοι Περσῶν. ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὔνοιάν τε καὶ πιστότητα.

[Περ. 9ου κεφ. καὶ 10ου. Κατωτέρω γίνεται λόγος περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ Κύρου, νέας νίκης τῶν Ἑλλήνων καὶ διαρπαγῆς τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κύρου ὑπὸ τοῦ βασιλέως.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛ. Β'.

ΚΕΦ. Ι. Παρ. 2—23.

§ 2—3. Ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμποι σημανοῦντα ὅ,τι χρὴ ποιεῖν, οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἃ εἶχον καὶ ἐξοπλισαμένοις προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κύρῳ συμμίξειαν. ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων, γεγονὼς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος καὶ Γλοῦς ὁ Ταμώ. οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὡρμῶντο, καὶ λέγοι ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμένοιεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἥκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθενπερ ἦλθε. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πυνθανόμενοι βαρέως ἔφερον.

§ 4—5. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· «Ἀλλ' ὤφελε μὲν Κῦρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμεν τε βασιλέα, καὶ ὡς ὁρᾶτε, οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται, καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασίλειον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί». ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6—7. Οἱ μὲν ᾤχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἅμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι οὖσαι· οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἕψοντες ἤσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

§ 7—9. Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν Φαλῖνος εἷς Ἕλλην, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὢν καὶ ἐντίμως ἔχων. καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὁπλομαχίαν. οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ βασιλέως θύρας εὑρίσκεσθαι, ἄν τι δύνωνται, ἀγαθόν. ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικώντων εἴη τὰ ὅπλα παραδιδόναι· «ἀλλ'», ἔφη, «ὑμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε ὅ,τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἥξω». ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξῃρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος.

§ 10—14. Ἔνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρκὰς πρεσβύτατος ὤν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοίησαν· Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος, «Ἀλλ' ἐγώ», ἔφη, «ὦ Φαλῖνε, θαυμάζω πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται». πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπεν· «Βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε. τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν ὅσον, οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύναισθε ἂν ἀποκτεῖναι. μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· «Ὦ Φαλῖνε, νῦν, ὡς σὺ ὁρᾷς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή· ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα». ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ' ἀχάριτα· ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὤν, εἰ οἴει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως». ἄλλους δέ τινας ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακιζομένους ὡς καὶ Κύρῳ πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἂν πολλοῦ ἄξιοι γένοιντο, εἰ βούλοιτο φίλος γενέσθαι· καὶ εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ' ἂν αὐτῷ.

§ 15—18. Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἧκε, καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκεκριμένοι εἶεν· Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· «Οὗτοι μέν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, τί λέγεις». ὁ δ' εἶπεν· «Ἐγώ σε, ὦ Φαλῖνε, ἄσμενος ἑόρακα, οἶμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες· σύ τε γὰρ Ἕλλην εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες ὅσους σὺ ὁρᾷς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι, τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι, καὶ ὅ σοι τιμὴν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀναλεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός ποτε πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι ξυμβουλευομένοις ξυνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. οἶσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξυμβουλεύσῃς». ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα ξυμβουλεῦσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες.

§ 19—23. Φαλῖνος δὲ ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν· «Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι πολεμοῦντες βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλπὶς ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σώζεσθαι ὑμῖν ὅπῃ δυνατόν». Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν· «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες». ὁ δὲ Φαλῖνος εἶπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἴησαν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαί εἰσιν ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγείλω». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· «Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταὐτὰ δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ». «Τί οὖν ταῦτά ἐστιν»; ἔφη ὁ Φαλῖνος. ἀπεκρίθη ὁ Κλέαρχος· «Ἢν μὲν μένωμεν, σπονδαί, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος». ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· «Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγείλω»; Κλέαρχος δὲ ταὐτὰ πάλιν ἀπεκρίνατο· «Σπονδαὶ μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ ἢ προϊοῦσι πόλεμος». ὅ,τι δὲ ποιήσοι οὐ διεσήμηνε.

ΚΕΦ. 2. Παρ. 1—21.

§ 1—2. Φαλῖνος μὲν δὴ ᾤχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἧκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος· Μένων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ Ἀριαίῳ· οὗτοι δὲ ἔλεγον, ὅτι πολλοὺς φαίη ὁ Ἀριαῖος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος· ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἥκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός· εἰ δὲ μή, αὔριον πρῴ ἀπιέναι φησίν. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν· «Ἀλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν· ἐὰν μὲν ἥκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε, ὁποῖον ἄν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν». ὅ,τι δὲ ποιήσοι, οὐδὲ τούτοις εἶπε.

§ 3—5. Μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε. «Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά· καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο· ὡς γὰρ ἐγὼ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι· πλοῖα δὲ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν· οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἷόν τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· ἰέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ ἡμῖν τὰ ἱερὰ ἦν. ὧδε οὖν χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δειπνεῖν ὅ,τι τις ἔχει· ἐπειδὰν δὲ σημήνῃ τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε· ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἕπεσθε τῷ ἡγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω». ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ ἐποίουν οὕτω. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ μὲν ἦρχεν, οἱ δὲ ἐπείθοντο οὐχ ἑλόμενοι, ἀλλὰ ὁρῶντες ὅτι μόνος ἐφρόνει, οἷα δεῖ τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἄπειροι ἦσαν.

§ 7—9. Ἐντεῦθεν, ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, Μιλτοκύθης μὲν ὁ Θρᾷξ ἔχων τούς τε ἱππέας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρᾳκῶν ὡς τριακοσίους ηὐτομόλησε πρὸς βασιλέα.

Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο κατὰ τὰ παρηγγελ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μένα, οἱ δ' εἵποντο· καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρ' Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας· καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα ξυνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρ' Ἀριαῖον· καὶ ὤμοσαν οἵ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι· οἱ δὲ βάρβαροι προσώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι ἀδόλως. ταῦτα δὲ ὤμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ κάπρον καὶ κριὸν εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ἕλληνες βάπτοντες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην.

§ 10—12. Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ Κλέαρχος· «Ἄγε δή, ὦ Ἀριαῖε, ἐπείπερ ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἰπὲ τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἄπιμεν, ἥνπερ ἤλθομεν ἢ ἄλλην τινὰ ἐννενοηκέναι δοκεῖς ὁδὸν κρείττω». ὁ δὲ εἶπεν. «Ἣν μὲν ἤλθομεν ἀπιόντες παντελῶς ἂν ὑπὸ λιμοῦ ἀπολοίμεθα· ὑπάρχει γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. ἑπτακαίδεκα γὰρ σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτω οὐδὲ δεῦρο ἰόντες ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἴχομεν λαμβάνειν· ἔνθα δέ τι ἦν, ἡμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μέν, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. πορευτέον δ' ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμοὺς ὡς ἂν δυνώμεθα μακροτάτους, ἵνα ὡς πλεῖστον ἀποσπάσωμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος· ἢν γὰρ ἅπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δυνήσεται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν. ὀλίγῳ μὲν γὰρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολὺν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι· ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ. ταύτην», ἔφη, «τὴν γνώμην ἔχω ἔγωγε».

§ 13—15. Ἦν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἢ ἀποδρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. ἐπεὶ γὰρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον, λογιζόμενοι ἥξειν ἅμα ἡλίῳ δύνοντι εἰς κώμας τῆς Βαβυλωνίας χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐψεύσθησαν. ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλην ἔδοξαν πολεμίους ὁρᾶν ἱππέας· καὶ τῶν τε Ἑλλήνων οἳ μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες εἰς τὰς τάξεις ἔθεον, καὶ Ἀριαῖος, ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἁμάξης πορευόμενος, διότι ἐτέτρωτο, καταβὰς ἐθωρακίζετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. ἐν ᾧ δὲ ὡπλίζοντο, ἧκον λέγοντες οἱ προπεμφθέντες σκοποὶ ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἶεν, ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιντο. καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς· καὶ γὰρ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω.

§ 16—21. Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγεν· ᾔδει γὰρ καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας· ἤδη δὲ καὶ ὀψὲ ἦν· οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλαττόμενος μὴ δοκοίη φεύγειν, ἀλλ' εὐθύωρον ἄγων, ἅμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ εἰς τὸς ἐγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους ἔχων κατεσκήνωσεν, ἐξ ὧν διήρπαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ὅμως τρόπῳ τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι σκοταῖοι προσιόντες ὡς ἐτύγχανον ἕκαστοι ηὐλίζοντο, καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. δῆλον δὲ τοῦτο τῇ ὑστεραίᾳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ ὑποζύγιον ἔτ' οὐδὲν ἐφάνη οὔτε στρατόπεδον οὔτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. ἐξεπλάγη δέ, ὡς ἔοικε, καὶ βασιλεὺς τῇ ἐφόδῳ τοῦ στρατεύματος. ἐδήλωσε δὲ τοῦτο, οἷς τῇ ὑστεραίᾳ ἔπραττε. προϊούσης μέντοι τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ τοῖς Ἕλλησι φόβος ἐμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἠλεῖον, ὃν ἐτύγχανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ κήρυκα ἄριστον τῶν τότε, ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κηρύξαντα, ὅτι προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες, ὃς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὅπλα μηνύσῃ, ὅτι λήψεται μισθὸν τάλαντον. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιῶται ὅτι, κενὸς ὁ φόβος εἴη καὶ οἱ ἄρχοντες σῷοι. ἅμα δὲ ὄρθρῳ παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας, ᾗπερ εἶχον, ὅτε ἦν ἡ μάχη.

ΚΕΦ. 3. Παρ. 1—29.

§ 1—4. Ὃ δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἦν. τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. οἱ δ', ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν σχολάσῃ. ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα ὡς ὁρᾶσθαι πάντῃ φάλαγγα πυκνήν, ἐκτὸς τῶν ὅπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προῆλθε τούς τε εὐοπλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὑτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταὐτὰ ἔφρασεν. ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις, ἀνηρώτα, τί βούλοιντο. οἱ δ' ἔλεγον ὅτι περὶ σπονδῶν ἥκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τά τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἕλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ.

§ 5—9. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· «Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἕλλησι μὴ πορίσας ἄριστον». ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἧκον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ᾧ ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν· ἔλε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἥκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἵ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἕξουσι τὰ ἐπιτήδεια. ὁ δὲ ἠρώτα, εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ἰοῦσιν καὶ ἀπιοῦσιν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσοιντο σπονδαί. οἱ δέ, «Ἅπασιν,» ἔφασαν «μέχρι ἂν βασιλεῖ τὸ παρ' ὑμῶν διαγγελθῇ». «ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχὺ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν· ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν κἀμοὶ ταῦτα' οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω ἔστ' ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι. οἶμαί γε μέντοι», ἔφη, «καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι». ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τἀπιτήδεια.

§ 10—13. Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο· Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὠπισθοφυλάκει. καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων, οἳ εὑρίσκοντο ἐκπεπτωκότες, τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν, ὡς ἐπεστάτει, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ δοκοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον ἔπαισεν ἄν, καὶ ἅμα αὐτὸς προσελάμβανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαίνων· ὥστε πᾶσιν αἰσχύνην εἶναι μὴ οὐ συσπουδάζειν. καὶ ἐτάχθησαν πρὸς αὐτὸ οἱ τριάκοντα ἔτη γεγονότες· ἐπεὶ δὲ Κλέαρχον ἑώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι, πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἔσπευδεν, ὑποπτεύων μὴ ἀεὶ οὕτω πλήρεις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος. οὐ γὰρ ἦν ὥρα, οἵα τὸ πεδίον ἄρδειν· ἀλλ' ἵνα ἤδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἕλλησι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἕνεκα βασιλέα ὑπώπτευεν εἰς τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι.

§ 14—16. Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἑψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων, οἵους μὲν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἔστιν ἰδεῖν, τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο, αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ἡ δὲ ὄψις ἠλέκτρου οὐδὲν διέφερεν· τὰς δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα ἀπετίθεσαν. καὶ ἦν καὶ παρὰ πότον ἡδὺ μέν, κεφαλαλγὲς δέ. ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμαζον τό τε εἶδος καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ἡδονῆς. ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δὲ φοῖνιξ, ὅθεν ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος ὅλος ηὐαίνετο.

§ 17—20. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἧκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἵποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε. «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὕρημα ἐποιησάμην, εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. ταῦτα δὲ γνοὺς ᾐτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλα καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμιξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε καὶ τοὺς ξὺν Κύρῳ βαρβάρους ἐδίωξε σὺν τοῖσδε τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ, οἵπερ οὐ τῷ εἰσι πιστότατοι. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύεσθαι· ἐρέσθαι δὲ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἕνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ἡμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾖ, ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι».

§ 21—23. Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· «Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος ηὕρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. ἐπεὶ μέντοι αὐτὸν ἑωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ᾐσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν ὅτου ἕνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίη· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχῃ καὶ τούτου εἴς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες».

§ 24—29. Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης «Ταῦτα, ἔφη, ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἥκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν».

Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἧκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἥκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μένος ἥκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σῴζειν τοὺς Ἕλληνας καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων ὡς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. τέλος δὲ εἶπε. «Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἦ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ᾖ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὀμόσαι ἦ μὴν πορεύσεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἢν δὲ παρέχωμεν ἀγοράν, ὠνουμένους ἕξειν τὰ ἐπιτήδεια». ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν αὖ Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπεν· «Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὰν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἥξω συσκευασάμενος ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν».

ΚΕΦ. 4. Παρ. 1 καὶ 8—24.

§ 1 καὶ 8—12. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οἵ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἢ εἴκοσιν.

Εἰς τὰς § 2—7 ὁ Κλέαρχος ἀνακοινοῖ τὰς σκέψεις του εἰς τοὺς ἐκφράζοντας ὑποψίας κατὰ τῶν Περσῶν.

Ἐν δὲ τούτῳ ἧκε Τισσαφέρνης ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ὡς εἰς οἶκον ἀπιὼν καὶ Ὀρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν· ἦγε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα τὴν βασιλέως ἐπὶ γάμῳ. ἐντεῦθεν δὲ ἤδη Τισσαφέρνους ἡγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέχοντος ἐπορεύοντο· ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖος τὸ Κύρου βαρβαρικὸν ἔχων στράτευμα ἅμα Τισσαφέρνει

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ Ὀρόντᾳ καὶ ξυνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. οἱ δὲ Ἕλληνες ὑφορῶντες τούτους αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν ἡγεμόνας ἔχοντες. ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἑκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ πλέον· ἐφυλάττοντο δὲ ἀμφότεροι ὥσπερ πολεμίους ἀλλήλους, καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποψίαν παρεῖχεν. ἐνίοτε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτον καὶ ἄλλα τοιαῦτα ξυλλέγοντες πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις· ὥστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε.

§ 13—18. Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν· πρὸς ᾧ πόλις ἦν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ᾗ ὄνομα Σιττάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες παρ' αὐτὴν ἐσκήνησαν ἐγγὺς παραδείσου μεγάλου καὶ καλοῦ καὶ δασέος παντοίων δένδρων, οἱ δὲ βάρβαροι διαβεβηκότες τὸν Τίγρητα· οὐ μέντοι καταφανεῖς ἦσαν. μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἔτυχον ἐν περιπάτῳ ὄντες πρὸ τῶν ὅπλων Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν· καὶ προσελθὼν ἄνθρωπός τις ἠρώτησε τοὺς προφύλακας, ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον ἢ Κλέαρχον. Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίου ὢν τοῦ Μένωνος ξένου. ἐπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι, ὃν ζητεῖς, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τάδε· «Ἔπεμψέ με Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάοζος, πιστοὶ ὄντες Κύρῳ καὶ ὑμῖν εὖνοι, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι μὴ ὑμῖν ἐπιθῶνται τῆς νυκτὸς οἱ βάρβαροι· ἔστι δὲ στράτευμα πολὺ ἐν τῷ πλησίον παραδείσῳ. καὶ παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ὡς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσαφέρνης τῆς νυκτός, ἐὰν δύνηται, ὡς μὴ διαβῆτε, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἀποληφθῆτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος». ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φράζουσιν, ἃ λέγει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο.

§ 19—20. Νεανίσκος δέ τις τῶν παρόντων ἐννοή-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σας εἶπεν ὡς οὐκ ἀκόλουθα εἴη τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ τὸ λύσειν τὴν γέφυραν. δῆλον γὰρ ὅτι ἐπιτιθεμένους ἢ νικᾶν δεήσει ἢ ἡττᾶσθαι. ἐὰν μὲν οὖν νικῶσι, τί δεῖ λύειν αὐτοὺς τὴν γέφυραν; οὐδὲ γάρ, ἂν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν ἄν, ὅποι φυγόντες ἡμεῖς σωθῶμεν. ἐὰν δέ ἡμεῖς νικῶμεν, λελυμένης τῆς γεφύρας οὐχ ἕξουσιν ἐκεῖνοι, ὅποι φύγωσιν· οὐδὲ μὴν βοηθῆσαι πολλῶν ὄντων πέραν οὐδεὶς αὐτοῖς δυνήσεται λελυμένης τῆς γεφύρας.

§ 21—24. Ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος ταῦτα ἤρετο τὸν ἄγγελον, πόση τις εἴη χώρα ἡ ἐν μέσῳ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι πολλὴ καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι. τότε δὴ καὶ ἐγνώσθη, ὅτι οἱ βάρβαροι τὸν ἄνθρωπον ὑποπέμψαιεν, ὀκνοῦντες μὴ οἱ Ἕλληνες διελόντες τὴν γέφυραν μείναιεν ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες ἔνθεν μὲν τὸν Τίγρητα, ἔνθεν δὲ τὴν διώρυχα· τὰ δ' ἐπιτήδεια ἔχοιεν ἐκ τῆς ἐν μέσῳ χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων· εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο, εἴ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο· ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἔπεμψαν· καὶ οὔτε ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμόθεν οὔτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἦλθε τῶν πολεμίων, ὡς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. ἐπειδὴ δὲ ἕως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ὡς οἷόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως· ἐξήγγελλον γάρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ἑλλήνων, ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδῆ ἦν· διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς αὐτῶν ἐπεφάνη μετ' ἄλλων σκοπῶν, εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν· ἐπειδὴ δὲ εἶδεν, ᾤχετο ἀπελαύνων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΦ. 5 Παρ. 1—2.

§ 1—5. Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων· καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή. ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ ξυγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ εἴ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ὅτι ξυγγενέσθαι αὐτῷ χρῄζει. ὁ δὲ ἑτοίμως ἐκέλευεν ἥκειν.

Ἐπειδὴ δὲ ξυνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· «Ἐγώ, ὦ Τισσαφέρνη, οἶδα μὲν ἡμῖν ὅρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσειν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὁρῶ ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὁρῶντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα. ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἤδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας ὅτι φοβηθέντες ἀλλήλους φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' αὖ βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν.

§ 6—12. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα παύεσθαι ἥκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὑτῷ παρημεληκώς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι· τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα ἀπὸ ποίου ἂν τάχους οὔτε ὅποι ἄν τις φεύγων ἀποφύγοι, οὔτ' εἰς ποῖον (ἂν) σκότος ἀποδραίη, οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη. πάντῃ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὕποχα καὶ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι. περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν ὅρκων οὕτω γιγνώσκω, παρ' οἷς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὔπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἡ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον δὲ ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἢ τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον πολεμήσομεν; ὅσων δὲ δὴ καὶ οἵων ἂν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιτο· σὲ δὲ νῦν ὁρῶ τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σῴζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ᾗ Κῦρος πολεμίᾳ ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην ξύμμαχον οὖσαν. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις οὐ βούλεταί σοι φίλος εἶναι;

§ 13—15. Ἀλλὰ μήν, ἐρῶ γὰρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σὲ βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἅ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς γιγνώσκω τεθυμωμένους, οὐχ ὁρῶ ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης. ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιο, φίλος ὡς μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δέ τίς σε λυποίη, ὡς δεσπότης (ἂν) ἀναστρέφοιο ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἵ σοι οὐκ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἂν μισθοῦ ἕνεκα ὑπηρετοῖμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοι ἂν ἔχοιμεν δικαίως. ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ᾽ ἂν ἀκούσαιμι, τίς οὕτως ἐστί δεινός λέγειν, ὥστε σε πεῖσαι λέγων ὡς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν». Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισαφέρνης δὲ ὧδε ἀπημείφθη.

§ 16—23. «Ἀλλ᾽ ἥδομαι μέν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γιγνώσκων εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. ὡς δ᾽ ἂν μάθῃς, ὅτι οὐδ᾽ ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ᾽ ἐμοὶ ἀπιστοίητε, ἀντάκουσον. εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἱππέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὁπλίσεως, ἐν ᾗ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἴημεν ἄν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος; ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ἡμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἄν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὁρᾶται ὑμῖν ὄντα πορευτέα, ἃ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ᾽ εἰσὶ ποταμοί, ἐφ᾽ ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ὁπόσοις ὑμῶν βουλόμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ᾽ αὐτῶν, οὓς οὐδ᾽ ἂν παντάπασι διαβαίητε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. εἰ δ᾽ ἐν πᾶσι τούτοις ἡττώμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστιν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ᾽ ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ ὑμεῖς οὐδ᾽ εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε μάχεσθαι ἂν δύναισθε. πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσούτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός; παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἠλίθιοί ἐσμεν. ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἤλθομεν; εὖ ἴσθι, ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ἕλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ᾧ Κῦρος ἀνέβη ξενικῷ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίαν ἰσχυρόν· ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἂν ὑμῶν παρόντων καὶ ἕτερος εὐπετῶς ἔχοι».

§ 24—26. Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· «Οὐκοῦν, ἔφη, οἵτινες τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν;» «Καὶ ἐγὼ μέν γε», ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, «εἰ βούλεσθέ μοι οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ», ἔφη ὁ Κλέαρχος, «ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω». ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

§ 27—30. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνην, οὓς ἐκέλευσεν, καὶ ἐὰν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες, ὡς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἕλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. ὑπώπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ (λάθρα) συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὑτὸν λαβὼν φίλος ᾖ Τισσαφέρνει. ἐβούλετο δὲ καὶ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδὼν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς. συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

§ 31—34. Επεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἴσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, Ἁγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιός· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ θύραις ἔμενον. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἵ τ' ἔνδον ξυνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἱππέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες ᾧτινι ἐντυγχάνοιεν Ἕλληνι ἢ δούλῳ, ἢ ἐλευθέρῳ πάντας ἔκτεινον. οἱ δὲ Ἕλληνες τήν τε ἱππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὁρῶντες καὶ ὅ,τι ἐποίουν ἠμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἧκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἥξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

§ 35—37. Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἵ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὁρᾶν καὶ γιγνώσκειν· ξυνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους· οὗτοι ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων στρατηγός ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλατ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲ Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, ξὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν ἐν κώμῃ τινὶ ξὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

§ 38—42. Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε· «Κλέαρχος μέν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· αὐτοῦ γὰρ εἶναί φησιν, ἐπείπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου». πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ ὁ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος. «Ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ὀμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ τούς τε ἄνδρας αὐτούς, οἷς ὤμνυτε, ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες ξὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε»; ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὀρόντᾳ καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ξὺν τούτοις». ἐπὶ τούτῳ Ξενοφῶν τάδε εἶπε. «Κλέαρχος μὲν τοίνυν εἰ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γὰρ ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι». πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛ. Γ΄.

ΚΕΦ. Ι Παρ. 2—47

§ 2—3. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἐννοούμενοι ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμὼν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προὐδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲ ἱππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὔδηλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθείη· ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δέ, ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων, οὓς οὔποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

§ 4—10. Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἴκοθεν ξένος ὢν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν, ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας μή τι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη Κύρῳ φίλον γενέσθαι, ὅτι ἐδόκει ὁ Κῦρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας. ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλω, τίνι ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν ἐπινοεῖ καὶ καλῶς πράξας σωθείη. καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. ὁ δ' ἀκούσας ᾐτιᾶτο αὐτὸν ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῷον εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθείη. «ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἤρου, ταῦτ'» ἔφη, «χρὴ ποιεῖν ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν». ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος οἷς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἐξέπλει καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ὁρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ. προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου καὶ ὁ Κῦρος συμπροὐθυμεῖτο μεῖναι αὐτόν, εἶπε δὲ ὅτι, ἐπειδὰν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεὶς—οὐχ' ὑπὸ Προξένου· οὐ γὰρ ᾔδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὁρμὴν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κιλικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἤδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἴη ἐπὶ βασιλέα. φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

§ 11—14. Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. ἔδοξεν αὐτῷ βροντῆς γενομένης σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῴαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. περίφοβος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὢν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπό τινων ἀποριῶν. ὁποῖόν τι μὲν δή ἐστι τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. γίγνεται γὰρ τάδε· εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· τί κατάκειμαι; ἡ δὲ νὺξ προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἥξειν. εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ὑβριζομένους ἀποθανεῖν; ὅπως δ' ἀμυνούμεθα οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; ποίαν δὲ ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμείνω; οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις.

§ 15—20. Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶτον λοχαγούς· ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι ὁρῶν ἐν οἵοις ἐσμέν. οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. καὶ μὴν εἰ ὑφησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ὃς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ καὶ τεθνηκότος ἤδη ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμὼν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἆρ᾿ οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεῦσαί ποτε ἐπ᾿ αὐτόν; ἀλλ᾿ ὅπως τοι μὴ ἐπ᾿ ἐκείνῳ γενησόμεθα, πάντα ποιητέον. ἐγὼ μὲν οὖν ἔστε μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν οὔποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσην μὲν χώραν καὶ οἵαν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ· τὰ δ᾿ αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετείη, εἰ μὴ πριαίμεθα, ὅτου δ᾿ ὠνησόμεθα ᾔδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δέ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὠνουμένους ὅρκους ἤδη κατέχοντας ἡμᾶς· ταῦτ᾿ οὖν λογιζόμενος ἐνίοτε τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον.

§ 21—25. Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνοι ἔλυσαν τὰς σπονδάς, λελύσθαι μοι δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ὑποψία. ἐν μέσῳ γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἆθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνοντες ὦσιν, ἀγωνοθέται δ᾿ οἱ θεοὶ εἰσίν, οἳ σὺν ἡμῖν, ὡς τὸ εἰκός, ἔσονται. οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὁρῶντες ἀγαθὰ στερρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους· ὥστε ἐξεῖναι μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. ἔτι δ᾿ ἔχομεν σώματα ἱκανώτερα τούτων καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῖν διδῶσιν· ἀλλ᾿ ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταὐτὰ ἐνθυμοῦνται. πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ᾿ ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ᾿ ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετήν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. κἀγὼ δέ, εἰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἕπεσθαι ὑμῖν βού-
λομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετ' ἐμὲ ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασί-
ζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν
ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά».

§ 26—27. Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ ἀκού-
σαντες ἡγεῖσθαι ἐκέλευον πάντες, πλὴν Ἀπολλωνίδης
τις ἦν βοιωτιάζων τῇ φωνῇ· οὗτος δ' εἶπεν, ὅτι φλυα-
ροίη, ὅστις λέγει ἄλλως πως σωτηρίας ἂν τυχεῖν ἢ βασι-
λέα πείσας, εἰ δύναιτο, καὶ ἅμα ἤρχετο λέγειν τὰς ἀπο-
ρίας. ὁ μέντοι Ξενοφῶν μεταξὺ ὑπολαβὼν ἔλεξεν ὧδε.
«Ὦ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, σύ γε οὐδὲ ὁρῶν γιγνώσκεις
οὐδὲ ἀκούων μέμνησαι. ἐν ταὐτῷ γε μέντοι ἦσθα τούτοις,
ὅτε βασιλεύς, ἐπεὶ Κῦρος ἀπέθανε, μέγα φρονήσας ἐπὶ
τούτῳ πέμπων ἐκέλευε παραδιδόναι τὰ ὅπλα. ἐπεὶ δὲ
ἡμεῖς οὐ παραδόντες, ἀλλ' ἐξοπλισάμενοι ἐλθόντες παρε-
σκηνήσαμεν αὐτῷ, τί οὐκ ἐποίησε πρέσβεις πέμπων καὶ
σπονδὰς αἰτῶν καὶ παρέχων τὰ ἐπιτήδεια, ἔστε σπονδῶν
ἔτυχεν; ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὥσπερ δὴ
σὺ κελεύεις, εἰς λόγους αὐτοῖς ἄνευ ὅπλων ἦλθον πιστεύ-
σαντες ταῖς σπονδαῖς, οὐ νῦν ἐκεῖνοι παιόμενοι, κεντού-
μενοι, ὑβριζόμενοι οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύνανται,
καὶ μάλ' οἶμαι ἐρῶντες τούτου; ἃ σὺ πάντα εἰδὼς τοὺς
μὲν ἀμύνασθαι κελεύοντας φλυαρεῖν φῄς, πείθειν δὲ πά-
λιν κελεύεις ἰόντας; ἐμοί, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ τὸν ἄνθρωπον
τοῦτον μήτε προσίεσθαι εἰς ταὐτὸ ἡμῖν αὐτοῖς ἀφελομέ-
νους τε τὴν λοχαγίαν σκεύη ἀναθέντας ὡς τοιούτῳ χρῆ-
σθαι. οὗτος γὰρ καὶ τὴν πατρίδα καταισχύνει καὶ πᾶσαν
τὴν Ἑλλάδα, ὅτι Ἕλλην ὢν τοιοῦτός ἐστιν». ἐντεῦθεν
ὑπολαβὼν Ἀγασίας Στυμφάλιος εἶπεν· «Ἀλλὰ τούτῳ
γε οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει οὐδὲν οὔτε τῆς Ἑλλά-
δος παντάπασιν, ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον ὥσπερ Λυδῶν ἀμ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φότερα τά ὦτα τετρυπημένον». καὶ εἶχεν οὕτως. Τοῦτον μὲν οὖν ἀπήλασαν.

§ 32—34. Οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶος εἴη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὁπόθεν δὲ οἴχοιτο τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δ' αὖ λοχαγὸς σῶος εἴη, τὸν λοχαγόν. ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων ἐκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν. ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες. ἐνταῦθα Ἱερώνυνυμος Ἠλεῖος πρεσβύτατος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε· «Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὁρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα, εἴ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. λέξον δ'», ἔφη, «καὶ νῦν, ὦ Ξενοφῶν, ἅπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς».

§ 35—38. Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν. «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἐδυνήθησαν, συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς, ἢν δύνωνται, ἀπολέσωσιν. ἡμῖν δέ γε οἶμαι πάντα ποιητέα ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμῖν. εὖ τοίνυν ἐπίστασθε ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄντες ὅσοι νῦν συνεληλύθατε μέγιστον ἔχετε καιρόν. οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, κἂν μὲν ὑμᾶς ὁρῶσιν ἀθύμους, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἂν δὲ ὑμεῖς αὐτοί τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῆτε, εὖ ἴστε, ὅτι ἕψονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι. ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. ὑμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμός ἐστιν, ἀξιοῦν δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμεί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἤν που δέῃ. καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἴομαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν. ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο ὡς μὲν συνελόντι εἰπεῖν οὐδαμοῦ, ἐν δὲ δὴ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν. ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σῴζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν.

§ 39—45 Ἐπειδὰν δὲ καταστήσησθε τοὺς ἄρχοντας ὅσους δεῖ, ἢν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι. νῦν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε ὡς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὅπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων οὐκ οἶδα ὅ,τι ἄν τις χρήσαιτο αὐτοῖς εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας. ἢν δέ τις αὐτῶν τρέψῃ τὰς γνώμας, ὡς μὴ τοῦτο μόνον ἐννοῶνται, τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσονται. ἐπίστασθε γὰρ δὴ ὅτι οὔτε πλῆθός ἐστιν οὔτε ἰσχὺς ἡ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ' ὁπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέχονται. ἐντεθύμημαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι ὁπόσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὗτοι κακῶς τε καὶ αἰσχρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ὁρῶ μᾶλλόν πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καὶ ἕως ἂν ζῶσιν εὐδαιμονέστερον διάγοντας. ἃ καὶ ἡμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τοιούτῳ γὰρ καιρῷ ἐσμεν, αὐτούς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν». ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐκ τούτου ᾑρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ τοῦ Ἁγίου Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

ΚΕΦ. 2. Παρ. 1 καὶ 8—32

§ 1 καὶ 8—9. Ἐπειδὴ δὲ ᾕρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε καὶ εἰς τὸ μέσον ἧκον οἱ ἄρχοντες, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφυλακὰς καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνῆλθον.....

Ξενοφῶν ἤρχετο τοῦ λόγου ὧδε...

«Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν, ὁρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἳ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μέντοι διανοούμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς ἰέναι, σὺν τοῖς θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυταί τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὁρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· «Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη εὔξασθαι τῷ Θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτ', ἔφη, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. ἐκ τούτου ηὔξαντο καὶ ἐπαιάνισαν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν ἤρχετο πάλιν ὧδε.

§ 10—13. «Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασί τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. οὕτω δ' ἐχόντων εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεούς, ἡμῖν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσὶ καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικρούς, κἂν ἐν δεινοῖς ὦσι, σῴζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται. ἔπειτα δέ, ἀναμνήσω γὰρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι σῴζονταί τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ὑποστῆναι αὐτοὶ Ἀθηναῖοι τολμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὑρεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν, καὶ ἔτι νῦν ἀποθύουσιν. ἔπειτα, ὅτε Ξέρξης ὕστερον ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιὰν ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ὧν ἔστι μὲν τεκμήρια ὁρᾶν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μαρτύριον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε· τοιούτων μὲν ἐστε προγόνων».

§ 14—16. «Οὐ μὲν δὴ τοῦτό γε ἐρῶ ὑμεῖς ὡς καταισχύνετε αὐτούς· ἀλλ' οὐ πολλαὶ ἡμέραι ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ἡμῶν αὐτῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς. καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν ἐστι, πολὺ δήπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμοτέρους

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν, τὸ δὲ πλῆθος ἄμετρον ὁρῶντες, ὅμως ἐτολμήσατε σὺν τῷ πατρίῳ φρονήματι ἰέναι εἰς αὐτούς, νῦν δὲ ὁπότε καὶ πεῖραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καὶ πολλαπλάσιοι ὄντες δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι» ;

§ 17—21. «Μηδὲ μέντοι τοῦτο μεῖον δόξητε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. ἔτι γὰρ οὗτοι κακίονές εἰσι τῶν ὑφ᾽ ἡμῶν ἡττημένων· ἔφυγον γοῦν πρὸς ἐκείνους καταλιπόντες ἡμᾶς. τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἄρχειν πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς πολεμίοις ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τάξει ὁρᾶν».

«Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἱππεῖς, τοῖς δὲ πολεμίοις πολλοὶ πάρεισιν, ἐνθυμήθητε ὅτι οἱ μύριοι ἱππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοι εἰσὶν ἄνθρωποι· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες ὅ,τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται. οὐκοῦν τῶν ἱππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ᾽ ἀσφαλεστέρου ὀχήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ᾽ ἵππων κρέμανται φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· ἡμεῖς δ᾽ ἐπὶ γῆς βεβηκότες πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παίσομεν, ἤν τις προσίῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τευξόμεθα· ἑνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἱππεῖς φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἡμῖν· εἰ δὲ δὴ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, ὅτι δὲ οὐκέτι ὑμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, τοῦτο ἄχθεσθε, σκέψασθε πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὃς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἳ εἴσονται ὅτι, ἤν τι περὶ ἡμᾶς ἁμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἁμαρτήσονται. τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἧς οὗτοι παρεῖχον μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ἢ αὐτοὺς λαμβάνειν, ἥνπερ κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὁπόσῳ ἂν ἕκαστος βούληται;»

§ 22—26. «Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γιγνώσκετε ὅτι κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἡγεῖσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι· πάντες γὰρ ποταμοί, εἰ καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροί εἰσι, προϊοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίγνονται οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες».

«Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν, ἡγεμών τε μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ὣς ἡμῖν γε ἀθυμητέον· ἐπιστάμεθα γὰρ Μυσούς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαίημεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν βασιλέως χώρᾳ πολλάς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὡσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἴδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν τούτων χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς εἶναι οἴκαδε ὡρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι ὡς αὐτοῦ οἰκήσοντας. οἶδα γὰρ ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἡγεμόνας ἂν δοίη, πολλοὺς δ' ἂν ὁμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἂν αὐτοῖς καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. καὶ ἡμῖν γ' ἂν οἶδ' ὅτι τρισάσμενος ταῦτ' ἐποίει, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν παρασκευαζομένους. ἀλλὰ γὰρ δέδοικα μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν, μὴ ὥσπερ οἱ λωτοφάγοι ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρᾶσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδεῖξαι τοῖς Ἕλλησιν ὅτι ἑκόντες πένονται, ἐξὸν αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ πολιτεύοντας ἐνθάδε κομισαμένους πλουσίους ὁρᾶν».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 27—32. «Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τἀγαθὰ δῆλον ὅτι τῶν κρατούντων ἐστί· τοῦτο (δὲ) δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοίμεθά τε ὡς ἀσφαλέστατα καὶ εἰ μάχεσθαι δέοι, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. πρῶτον μὲν τοίνυν, ἔφη, δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἁμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῇ, ἀλλὰ πορευώμεθα, ὅπῃ ἂν τῇ στρατιᾷ συμφέρῃ· ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. αὗται γὰρ αὖ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτ' εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν· ἔτι δὲ καὶ ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἕνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ὦσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε ὅτι πάντα ἀλλότρια· ἢν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δὴ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν».

«Λοιπόν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι. ὁρᾶτε γὰρ καὶ τοὺς πολεμίους ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγοὺς ἡμῶν συνέλαβον, νομίζοντες ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, λαβόντες δὲ τοὺς ἄρχοντας ἀναρχίᾳ ἂν καὶ ἀταξίᾳ ἐνόμιζον ἡμᾶς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ πρόσθεν· ἢν δέ τις ἀπειθῇ, ψηφίσασθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῇδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὄψονται ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῷ εἶναι. ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμιοι αὐτίκα παρέσονται. ὅτῳ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται. εἰ δέ τις ἄλλο βέλτιον ἢ ταύτῃ, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν· πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα».

ΤΕΛΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

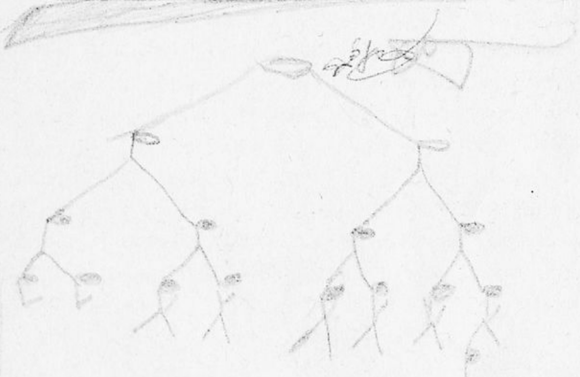

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

ΚΕΦ. 1. Παρ. 1—3.

Γλωσσικαί. *Γίγνονται*=έγεννήθησαν.—*ἐπεί*=ἐπειδή.—*ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου*=ὑπωψιάζετο ὅτι θὰ ἀποθάνῃ.—*τὼ παῖδε ἀμφοτέρω παρεῖναι*=καὶ τὰ δύο παιδιά του νὰ παρευρίσκωνται.—*παρὼν ἐτύγχανε*=ἔτυχε νὰ εἶνε ἐκεῖ.— *μεταπέμπομαι*=προσκαλῶ.—*ἀρχή*=σατραπεία, ἡ χώρα ἡ ἐξουσιαζομένη ἀπὸ κάποιον.—*ἐποίησε*=κατέστησε.—*ἀποδείκνυμι*=διορίζω.—*πάντων ὅσοι*=πάντων τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, τὰ ὁποῖα.—*ἐπεί*=ἀφοῦ.—*κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν*=ἔγινε βασιλεύς.—*διαβάλλω*=κατηγορῶ ψευδῶς.—*ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ*=ὅτι τὸν ἐπιβουλεύεται.—*ὡς ἀποκτενῶν*=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν φονεύσῃ.—*ἐξαιτοῦμαί τινα*=σώζω τινα μὲ παρακλήσεις.

Πραγματικαί. *Σατράπης*=διοικητὴς μεγάλης ἐκτάσεως τοῦ Περσικοῦ κράτους· ἐνταῦθα ὁ Κῦρος ἦτο σατράπης τῆς Λυδίας, Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας.—*πεδίον Καστωλοῦ*=πεδιὰς παρὰ τὸν Καστωλόν, χωρίον πλησίον των Σάρδεων, ὅπου συνηθροίζοντο τὰ Περσικὰ στρατεύματα, τῶν ὁποίων στρατηγὸς εἶχε διορισθῇ ὁ Κῦρος.—*Τισσαφέρνης*=σατράπης Ἰωνίας καὶ Καρίας.—*ὁπλίτης*=ὁ ὡπλισμένος μὲ κράνος, θώρακα, μεγάλην ἀσπίδα, ξίφος καὶ δόρυ—*Παρράσιος*=ἀπὸ τὴν Παρρασίαν, πόλιν τῆς Ἀρκαδίας.—*διαβάλλει Κῦρον*=ἐκ τῶν ὑστέρων φαίνεται, ὅτι ὀρθῶς προέβλεψεν ὁ Τισσαφέρνης.

Παρ. 4—5.

Γλωσσικαί. *Ὡς*=ἀφοῦ.—*ἀτιμασθείς*=προσβληθείς.—*βουλεύομαι*=σκέπτομαι.—*ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ*=πῶς νὰ μὴν ἐξουσιάζεται πλέον ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του.—*ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ*=ὑπεστήριζε τὸν Κῦρον.—*φιλοῦσα*=διότι τὸν ἠγάπα.—*μᾶλλον*=περισσότερον. *ὅστις δ' ἀφικνεῖτο*=ὅποιος δὲ ἤρχετο.—*οὕτω διατιθείς*=περιποιούμενος τοιουτοτρόπως.—*ἐπιμελοῦμαι*=φροντίζω.—*εὐνοϊκῶς ἔχω τινί*=διάκειμαι εὐνοϊκῶς πρός τινα —*δύναμις*=στράτευμα.—*ὡς μάλιστα ἠδύνατο ἐπικρυπτόμενος*—ὅσον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἠδύνατο περισσότερον κρυφά.—*ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι*=ἵνα, ὅσον τὸ δυνατὸν πιὸ ἀπαράσκευον, προλάβῃ.

Πραγματικαί. *Ἡ Παρύσατις*=φαίνεται ὑπεστήριζε τὰ σχέδια τοῦ Κύρου καὶ διὰ χρημάτων.— *βάρβαροι* ἐκαλοῦντο ὅλοι, ὅσοι δὲν ἦσαν Ἕλληνες

ΚΕΦ. 2. Παρ. 1, 4—5.

Γλωσσικαί. *Ἐπεὶ δ' ἐδόκει ἤδη*=ὅταν δὲ ἀπεφάσισε πλέον.—*τὴν πρόφασιν ποιοῦμαι*=προφασίζομαι.-*ὡς βουλόμενος*=ὅτι τάχα ἤθελε.—*ὡς ἐπὶ τούτους*=ἐναντίον αὐτῶν δῆθεν.—*καὶ μείζονα...τὴν παρασκευὴν*=καὶ κρίνας ὅτι ἡ προπαρασκευὴ ἦτο μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅ,τι ἐχρειάζετο ἐναντίον τῶν Πισιδῶν.—*ὡς*=πρός.—*ᾗ ἐδύνατο τάχιστα*=ὅσον ἠμποροῦσε ταχύτερον.—*ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν στόλον*=ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Τισ. τὴν προετοιμασίαν.—*οὓς εἴρηκα*=ὅσους ἀνέφερα (εἰς τὰς παραγρ. 2—3 τοῦ Ι κεφ.).—*ὡρμᾶτο*=ξεκινοῦσε.

Πραγματικαί. *Ἐκ τῆς χώρας*=ἀπὸ τὴν σατραπείαν του.—*Τισσαφέρνης πορεύεται*=ὁ Τισσαφέρνης ὑποστηρίζει τὸν βασιλέα ἵνα καταλάβῃ ἐν καιρῷ τὴν πλουσίαν σατραπείαν τοῦ Κύρου.—*οὓς εἴρηκα*=ὁ Ξ. ἀναφέρει ἀνωτέρω λεπτομερῶς τὸ Ἑλ. στράτευμα ὑπὸ διαφόρους στρατηγοὺς ὡς τὸν Κλέαρχον, Ξενίαν, Πρόξενον, Μένωνα κλπ.

Παραγρ. 14—18.

Γλωσσικαί. *Ἐνταῦθα*=εἰς τὸ Τυριάειον.—*δέομαί τινος*=παρακαλῶ τινα.—*ἐξέτασιν ποιοῦμαι*=κάμνω ἐπιθεώρησιν.—*ὡς νόμος αὐτοῖς*=ὅπως ὑπῆρχε συνήθεια εἰς αὐτούς.—*στῆναι*=νὰ σταθῶσιν.—*ἕκαστον*=ἕκαστος στρατηγός.—*ἐπὶ τεττάρων*=εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν.—*θεωρῶ*=ἐπιθεωρῶ.—*παρήλαυνον*=περνοῦσαν ἐμπρός του.—*εἶτα*=ἔπειτα—*φοινικοῦς*=ἐρυθρούς.—*ἐκκεκαλυμμένας*=χωρὶς τὸ συνηθισμένο σκέπασμα.—*παρήλασε*=ἐπεθεώρησε.—*πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης*=πρὸ τοῦ μέσου τῆς παρατάξεως.—*προβαλέσθαι τὰ ὅπλα*=νὰ προτείνουν τὰ ὅπλα ὅπως εἰς τὴν μάχην.—*ἐπιχωρῶ*=προχωρῶ (ἐπέρχομαι).—*ἐπῇσαν*=ἐπήρχοντο.—*ἐκ δὲ τούτου*=κατόπιν δὲ τούτου.—*θᾶττον προϊόντων*=ἐπειδὴ ταχύτερον τοῦ δέοντος ἐπροχώρουν (οἱ στρατιῶται).—*ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου*=ἄνευ διαταγῆς τινος.—*δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰς σκηνὰς=ταχέως διηυθύνθησαν οἱ στρατιῶται εἰς τὰς σκηνάς.—*τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς (ἐγένετο)*=οἱ δὲ βάρβαροι ἐφοβήθησαν πολύ.—*καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς*=οἱ διάφοροι πωληταί.—*ὤνια*=τὰ ἐμπορεύματά τους.—*ἥδομαι..*=εὐχαριστοῦμαι...

Πραγματικαί. *Νόμος*=ἡ συνήθεια γίνεται νόμος.—*Κίλισσα*=εἶνε ἡ Ἐπύαξα σύζυγος τοῦ Συννενέσιος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Κιλικίας, ἥτις ὑπεστήριζε τὸν Κῦρον εἰς τὰ σχέδιά του κυρίως διὰ χρημάτων· πρὸς χάριν της κάμνει ὁ Κῦρος τὴν ἐπιθεώρησιν.—*ἐπὶ τεττάρων*=ἡ παράταξις τῶν Ἑλλήνων καλουμένη φάλαγξ ἦτο διάφορος κατὰ τὸ βάθος φθάνουσα πολλάκις καὶ εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν· ἐδῶ, λόγῳ τοῦ εὐαρίθμου τῶν Ἑλλήνων, τὸ βάθος της ἦτο 4 ἀνδρῶν.—*ἄλλοι στρατηγοί*=Ξενίας, Πρόξενος, Σοφαίνετος, Σωκράτης κλπ.—*ἴλη*=τμῆμα ἱππικοῦ 64 ἀνδρῶν. *τάξις*=τμῆμα πεζικοῦ 100 ἀνδρῶν.—*ἅρμα*=δίτροχον πολεμικὸν ὄχημα ἀσκεπές.—*ἁρμάμαξα*=ὄχημα μὲ 4 τροχούς, κλειστόν, χρησιμεῦον δι' ἀναπαυτικὴν μεταφορὰν ἀνθρώπων.—*χιτὼν*=τὸ σπουδαιότερον ἔνδυμα τῶν ἀρχαίων φθάνον εἰς τοὺς πολεμιστὰς μέχρι τοῦ γόνανος καὶ συνήθως χρώματος ἐρυθροῦ.—*κνημῖδες*=περιβλήματα τῶν κνημῶν.

ΚΕΦ. 4. Παρ. 11—13.

Γλωσσικαί. *Ἐνταῦθα*=ἐν Θαψάκῳ, παρὰ τὸν Εὐφράτην.—*ἡ ὁδὸς ἔσοιτο*=θὰ ἐπορεύοντο.—*ἕπεσθαι*=νὰ ἀκολουθοῦν.—*ποιήσαντες ἐκκλησίαν*=συναθροίσαντες τοὺς στρατιώτας.—*χαλεπαίνω*=ὀργίζομαι.—*καὶ ἔφασαν αὐτοὺς......κρύπτειν*=καὶ ἔλεγον, ὅτι ἐνῷ αὐτοὶ (οἱ στρατηγοὶ) πρὸ πολλοῦ ἐγνώριζον ταῦτα, τὰ ἀπέκρυπτον.—*καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι*=καὶ ἔλεγον ὅτι δὲν προχωροῦν.—*καὶ ταῦτα*=καὶ μάλιστα.—*ἐπὰν ἥκωσι*=ὅταν φθάσουν.—*μέχρι ἂν καταστήσῃ πάλιν*=ἕως ὅτου ἐπαναφέρῃ.

Πραγματικαί. *Τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι*=πρόκειται περὶ τῶν 300 Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν Ξενίαν τὸν Παρράσιον, οἵτινες συνώδευσαν τὸν Κῦρον, ὅταν ἐκλήθη παρὰ τοῦ πατρός του ἀσθενοῦντος.—*μνᾶ*=ποσὸν χρημάτων ἰσοδυναμοῦν πρὸς 100 δραχ., 60 μναῖ ἀπετέλουν τὸ τάλαντον.—*Βαβυλὼν*=πρωτεύουσα τῆς ἄλλοτε Βαβυλωνίας ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, ἐμπορικὴ πόλις, ὀνομαστὴ διὰ τὰ τείχη της, τοὺς κρεμαστοὺς κήπους, ναοὺς κλπ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραγρ. 14—15.

Γλωσσικαί. *Πρὶν δῆλον εἶναι*=πρὶν γίνῃ γνωστόν.—*ἕπομαί τινι*=ἀκολουθῶ τινά.—*χωρὶς τῶν ἄλλων*=χωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—*τάδε*=τὰ ἑξῆς.—*οὔτε πονήσαντες*=χωρὶς οὔτε νὰ κοπιάσετε.—*πλέον προτιμήσεσθε τῶν ἄλλων*=θὰ προτιμηθῆτε περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—*δεῖται*=ἔχει ἀνάγκην.—*φημὶ ὑμᾶς χρῆναι*=λέγω ὅτι σεῖς πρέπει.—*ὅ,τι ἀποκρινοῦνται*=τί θὰ ἀποκριθοῦν.—*ἢν*=ἐάν.—*ὑμεῖς ἄρξαντες δόξετε αἴτιοι εἶναι τοῦ διαβαίνειν*=σεῖς ἀρχίσαντες θὰ φανῆτε ὅτι εἶσθε αἴτιοι τῆς διαβάσεως.—*καὶ ὡς.....οὖσιν ὑμῖν*=καὶ ἐπειδὴ σεῖς εἶσθε...—*χάριν εἴσεται* (*οἶδα*)=θὰ χρεωστῇ χάριν.—*ἐπίσταται δ' εἴτις καὶ ἄλλος*=γνωρίζει δὲ (νὰ ἀποδίδῃ χάριν) περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.—*ἀποψηφίζομαι*=ἀρνοῦμαι νὰ ἀκολουθήσω.—*ἄπιμεν....τοὔμπαλιν*=θὰ ἐπιστρέψωμεν....ὀπίσω.—*ὑμῖν δέ....χρήζεται*=σᾶς δὲ θὰ χρησιμοποιήσῃ.—*καὶ οὗτινος ἂν δέησθε*=καὶ οἱουδήποτε (πράγματος) ἠθέλετε λάβει ἀνάγκην.—*τυγχάνω τινος*=ἀποκτῶ τι.

Πραγματικαί. *Τί...οὖν ποιῆσαι;*=Ἡ ἐρώτησις εἶνε στοιχεῖον ῥητορικόν.

Παράγρ. 16—18.

Γλωσσικαί. *Ἐπεὶ ᾔσθετο* (*αἰσθάνομαι*)=ὅταν ἔμαθε.—*ἐμοὶ μελήσει*=ἐγὼ θὰ φροντίσω.—*ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ὄντες*=ἐλπίζοντες πολλά.—*οὐπώποτε*=οὐδέποτε.—*προϊὼν*=προπορευόμενος.—*ἐδόκει δὴ*=ἐφαίνετο λοιπόν.—*ὡς βασιλεύσοντι*=διότι ἔμελλε νὰ βασιλεύσῃ.

Πραγματικαί. *Μηκέτι με Κῦρον νομίζετε*=νὰ μὴ μὲ λένε Κῦρο. Ὁ ὅρκος αὐτὸς θυμίζει κάπως τοὺς παιδικοὺς ὅρκους.—*θεῖον*=θαῦμα προερχόμενον ἐκ τοῦ θεοῦ, ὅστις θὰ ἐβοήθει τὸν Κῦρον εἰς τὰ σχέδιά του. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι λόγῳ τῆς ἐποχῆς (τέλη Αὐγούστου ἢ ἀρχαὶ Σ)βρίου) ὑπῆρχε ξηρασία καὶ συνεπῶς τὰ ὕδατα τοῦ Εὐφράτου δὲν ἦσαν ἀνυψωμένα.

ΚΕΦ. 5 Παρ. 11—17.

Γλωσσικαί. *Ἀμφιλεξάντων δέ τι* (*ἀμφιλέγω*)=ἐπειδὴ δὲ ἐφιλονίκησαν ὀλίγον. *πληγὰς ἐμβάλλω*=κτυπῶ.—*κατασκεψάμενος*=ἀφοῦ παρετήρησε μὲ προσοχήν.—*οὔπω ἧκεν, ἀλλ' ἔτι προσήλαυνεν*=δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμα, ἀλλ' ἐπλησίαζε πλέον.—*διελαύ-*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νοντα=ὅτι περνοῦσε.—*ἵησι τῇ ἀξίνῃ*=ἐπιτίθεται ρίψας τὴν ἀξίνη. —*αὐτοῦ ἥμαρτεν*=δὲν τὸν ἐπέτυχε.—*κραυγῆς γενομένης*=μὲ κραυγάς.—*οἱ δὲ*=μερικοὶ δέ.—*ἔτυχε ὕστερος προσιὼν καί....ἑπομένη*—ἔτυχε νὰ ἔρχεται τελευταῖος καί...,νὰ τὸν ἀκολουθῇ.—*αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθῆναι (καταλεύω)*=ἐνῷ αὐτὸς ὀλίγον ἔλειψε νὰ φονευθῇ μὲ λίθους.—*πάθος*=πάθημα.—*ἐξίστασθαι* =νὰ παραμερίσῃ.—*ἐπῄει (ἐπέρχομαι)...καὶ ἐπύθετο (πυνθάνομαι)* =ἐπήρχετο...και ἐπληροφορήθη.—*νομίζετε*=πιστεύσατε.—*ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον* = ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ ἔχω κατακοπῇ (ὑπὸ τῶν βαρβάρων) καὶ σεῖς ὀλίγον ἀργότερα. —*ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο*=συνῆλθε.—*κατὰ χώραν*=χωριστὰ (εἰς τὴν προτέραν των θέσιν).

Πραγματικαί. *Οὗτοι οἱ βάρβαροι*=ὁ Κῦρος ἐννοεῖ τοὺς Πέρσας, ποὺ φέρει μαζύ του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι ὅλας τὰς ἐλπίδας του ἔχει στηρίξει εἰς τοὺς δεκακισχιλίους Ἕλληνας μισθοφόρους.

ΚΕΦ. 7. Παρ. 1—2.

Γλωσσικαί. *Ἐντεῦθεν*=ἐκ τῶν Πυλῶν τῆς Ἀραβίας.—*ἐδόκει*=ἐνόμιζε.—*τὴν ἐπιοῦσαν ἕω*=τὴν ἐρχομένην πρωΐαν.—*ἥξειν* =ὅτι θὰ φθάσῃ (ὁ β.).—*μαχούμενον*=ἵνα συνάψῃ μάχην.—*δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι*=νὰ διοικῇ τὴν δεξιὰν πτέρυγα.—*εὐώνυμον*=ἀριστερόν.—*διατάσσω*=παρατάσσω.—*αὐτόμολοι*=λιποτάκται καταφεύγοντες εἰς τοὺς πολεμίους.

Πραγματικαί. *Σταθμὸς*=πορεία στρατιωτικὴ μιᾶς ἡμέρας.—*παρασάγγης*=μέτρον μήκους τῶν Περσῶν 5—6 χιλιομ. περίπου.—*ἥξειν βασιλέα*=τὸ συνεπέρανεν ἐκ διαφόρων πληροφοριῶν (σήμερον εἰς τὰ ἐπιτελεῖα ὑπάρχει ἰδιαιτέρα ὑπηρεσία πληροφοριῶν).

Παραγρ. 3—4.

Γλωσσικαί. *Συνεβουλεύετο*=ἐζήτει τὴν γνώμην – *πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο*=πῶς θὰ ἠδύνατο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην.—*οὐκ ἀνθρώπων ἀπορῶν*=ὄχι διότι στεροῦμαι ἀνθρώπων.—*ἀμείνονες καὶ κρείττους*=γενναιότεροι καὶ ἱκανώτεροι.—*ὅπως οὖν*=προσπαθήσατε λοιπὸν πῶς...—*ἧς εὐδαιμονίζω*=διὰ τὴν ὁποίαν σᾶς μακαρίζω.—*εὖ ἴστε (οἶδα)*=καλῶς γνωρίζετε.—*ἑλοίμην ἂν (αἱροῦμαι)*= θὰ προτιμοῦσα.—*ὅπως*=ἵνα.—*εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα*=εἰς ποῖον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγῶνα κατέρχεσθε.—*γὰρ*=δηλαδή.—*πολλῇ κραυγῇ ἐπίασιν*=ἐπέρχονται μὲ πολλὰς κραυγάς.—*ἀνέχομαι*=ὑπομένω.—*τὰ ἄλλα καὶ... ἀνθρώπους*=ὡς πρὸς τὰ ἄλλα νομίζω ὅτι καὶ θὰ ἐντρέπωμαι, διότι θὰ γνωρίσετε ποῖοι ἄνθρωποι κατοικοῦν τὴν χώραν μας.—*ὑμῶν ὄντων*=ὅταν σεῖς ἦσθε.—*εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων*=ὅταν αἱ ὑποθέσεις μου ἀποβοῦν καλά.—*ὑμῖν τὸν μὲν βουλόμενον*=ἐκεῖνον ὅστις ἐπιθυμεῖ ἀπὸ σᾶς.—*ἄπειμι*=ἐπανέρχομαι.—*ζηλωτὸς*=ζηλευτὸς (εἰς τοὺς συμπολίτας του).—*οἶμαι δὲ ποιήσειν*=νομίζω δὲ ὅτι θὰ κάμω.—*ἑλέσθαι τὰ παρ' ἐμοὶ*=νὰ προτιμήσουν νὰ μείνουν πλησίον μου.

Πραγματικαί. *Τὴν ἐλευθερίαν κλπ.*=ἡ λέξις ἐλευθερία εἰς τὰ χείλη τῶν δεσποτῶν ἔχει χάσει ἐντελῶς τὴν σημασίαν της.—*ζηλωτὸν*=τὸ σπουδαιότερόν του ἐπιχείρημα ὁ Κῦρος, δηλ. τῶν ἀμοιβῶν, τὸ ἐκφράζει τελευταῖον διὰ νὰ κάμῃ περισσοτέραν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες μόνον δι' ἀμοιβὰς τὸν ἀκολουθοῦν.

Παράγρ. 5—7.

Γλωσσικαί. *Παρὼν*=παρευρισκόμενος.—*φυγὰς*=ἐξόριστος.—*καὶ μὴν*=καὶ ὅμως.—*διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι*=διότι εἶσαι εἰς τοιαύτην θέσιν.—*προσιόντος*=ἐπειδὴ εἶνε πλησίον.—*ἂν δὲ εὖ γένηταί τι*=ἂν ἀποδοῦν κατ' εὐχὴν αἱ ἐπιχειρήσεις.=*μέμνημαι*=ἐνθυμοῦμαι.—*ἔνιοι δέ.....ἀποδοῦναι*=μερικοὶ δὲ (λέγουσιν) ὅτι οὔτε θὰ ἠδύνασο νὰ ἀνταποδώσῃς καὶ ἂν ἐθυμέσουν καὶ ἤθελες.—*ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῴα*=τὸ πατρικὸν κράτος.—*μέχρι οὗ*=ἕως ἐκεῖ ὅπου.—*διὰ καῦμα*=λόγῳ τῆς θερμότητος.—*πρὸς ἄρκτον*=πρὸς βορρᾶν. *ἡμᾶς....τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι*=ἡμεῖς νὰ κάμωμεν κυρίους τούτων.—*δέδοικα*=φοβοῦμαι.—*ὅ,τι δῶ*=τί νὰ δώσω.—*ἱκανοὺς*=ἀρκετοὺς (φίλους).—*ἐξαγγέλλω*=ἀναγγέλλω.

Πραγματικαί. *Στέφανον*=ὁ χρυσοῦς στέφανος φυσικὰ θὰ ἐδίδετο μόνον εἰς τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς.

Παραγρ. 8—9.

Γλωσσικαί. *Εἰσῄει*=παρ. τοῦ εἰσέρχομαι.—*ἀξιοῦντες*=ἔχοντες τὴν ἀξίωσιν.—*τί σφίσιν ἔσται*=τί θὰ κερδίσωσιν αὐτοί.—*ἐμπιπλὰς ἁπάντων τὴν γνώμην*=εὐχαριστῶν ὅλους δι' ὑποσχέσεων.—*παρακελεύομαί τινι*=προτρέπω τινά.—*ὧδέ πως ἤρετο*=ὡς ἑξῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περίπου ἠρώτησε.—*οἴει γάρ σοι μαχεῖσθαι τὸν ἀδελφὸν*=νομίζεις πράγματι ὅτι θὰ πολεμήσῃ μὲ σὲ ὁ ἀδελφός σου;—*οὐκ ἀμαχεὶ*= ὄχι χωρὶς μάχην.

Παραγρ. 10 13.

Γλωσσικαί. *Ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ*=κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν.—*ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακόσια*=μετὰ τὴν ἀρίθμησιν εὑρέθησαν οἱ Ἕλληνες ὁπλῖται 10400.—*δέκα μυριάδες*=100 χιλ.-*ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες*—1.200.000.-*ἄλλοι δὲ*—ἐκτὸς τούτων δέ.—*ἐλαύνω*=ἔρχομαι.—*οἳ ὕστερον ἐλήφθησαν*=ὅσοι ὕστερον συνελήφθησαν.

Πραγματικαί. *Μυρία καὶ τετρακόσια*=ἐάς τις ὑπολογίσῃ τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἀναφερομένους ἀνωτέρω, θὰ εὕρῃ ἀριθμὸν ἀνώτερον· ἡ διαφορὰ ὅμως αὕτη, κατὰ 1200 περίπου, ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὅτι οὗτοι ἐφονεύθησαν ἢ ἀπέθανον κατὰ τὴν πορείαν.—*δρεπανηφόρα*=ἦσαν πολεμικὰ ἅρματα μὲ δρέπανα ἔμπροσθεν, εἰς τοὺς ἄξονας καὶ ἄνωθεν τῶν τροχῶν πρὸς διάσπασιν τῆς ἐχθρικῆς παρατάξεως.

Παραγρ. 14—17.

Γλωσσικαί. *Ὤετο (οἴομαι) γὰρ μαχεῖσθαι*=διότι ἐνόμιζε ὅτι θὰ πολεμήσῃ (ὁ β). - *ὀρυκτὴ*=ἐσκαμμένη.—*παρετέτατο (παρατείνομαι)*=ἔφθανε. —*πάροδος*=δίοδος.—*ἔρυμα*=ὀχύρωμα.—*πυνθάνεται προσελαύνοντα*=ἐπληροφορήθη ὅτι ἐπλησίαζε.—*ταύτῃ*= διὰ ταύτης (τῆς παρόδου).—*ἐγένοντο εἴσω τῆς τάφρου*=εὑρέθησαν πέραν τῆς τάφρου.

Πραγματικαί. *Ὀργυιὰ*=μέτρον μήκους 6 ποδῶν (ἕκαστος ποὺς ἰσοδυναμεῖ πρὸς 30 πόντους). — *τάφρος*· ἡ τάφρος αὕτη, ἐὰν διωχετεύετο καὶ ὕδωρ θὰ ἦτο σπουδαῖον κώλυμα, ὅταν ὑπερησπίζετο ὑπὸ τοῦ στρατοῦ.

Παραγρ. 18—20.

Γλωσσικαί. *Ὅτι τῇ ἑνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρᾳ πρότερον*= διότι πρὸ 10 ἡμερῶν.—*αὐτῷ*=τῷ Κύρῳ.—*δέκα ἡμερῶν*=ἐντὸς δέκα ἡμερῶν.—*ἔδοξε τῷ Κύρῳ*=ἐνόμισεν ὁ Κῦρος.—*ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι*=ὅτι ὁ β. ἀπεφάσισε νὰ μὴ πολεμήσῃ.—*ἠμελημένως μᾶλλον*=μὲ κάποιαν ἀμέλειαν·—*τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο*=τὸ δὲ περισσότερον μέρος τοῦ στρατεύμα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τός του ἐπροχωροῦσε ἀτάκτως.—*καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλά*=καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ὅπλα τῶν στρατιωτῶν.

Πραγματικαί. *Ἀμβρακία* ἦτο ἡ σημερινὴ Ἄρτα.—*Δαρεικὸς* =εἶνε νόμισμα Περσικὸν χρυσοῦν ἔχον ἀξίαν 20 ἀρχαίων δραχμῶν· τὰ δέκα τάλαντα συνεπῶς ἰσοῦνται πρὸς τρεῖς χιλιάδας δαρεικούς·—*καθήμενος*· διότι δὲν ἐπρόκειτο ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ πολεμήσῃ, ὁπότε ἔπρεπε νὰ ἦτο ἔφιππος.

ΚΕΦ. 8 Παρ. 1—3.

Γλωσσικαί. *Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν*=καὶ ἦτο πλέον ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ ἀγορὰ ἦτο γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπους.—*ἡνίκα*=ὅταν.—*προφαίνομαι*=ἐμφανίζομαι. *ἐλαύνων ἀνὰ κράτος* =τρέχων μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα.—*οἷς ἐνετύγχανεν*=ὅσους συναντοῦσε.—*τάραχος*=ταραχή.—*αὐτίκα ἐδόκουν ἐπιπεσεῖσθαι*=ἐνόμιζον ὅτι ἀμέσως θὰ ἐπιπέσῃ.—*σφίσιν*=κατ' αὐτῶν.—*τὰ παλτὰ*=τὰ ἀκόντια.—*καθίστασθαι ἕκαστον*=καθένας νὰ μεταβαίνῃ.

Πραγματικαί. *Πλήθουσαν*· οἱ ἀρχαῖοι προσδιώριζον τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς μὲ τὰς φράσεις, *ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν, μέσον ἡμέρας, μέσας νύκτας* κλπ.—Ὁ *Πατηγύας* φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὴν πληροφορίαν αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ἀνιχνευτάς.

Παραγρ. 4—7.

Γλωσσικαί. *Σὺν πολλῇ σπουδῇ*=μὲ πολλὴν βίαν.—*ἐχόμενος* =συνεχόμενος (μὲ τὸ στράτευμα τοῦ Κλεάρχου).—*ἔχω*=καταλαμβάνω.—*πελταστικὸν*=πελτασταί.—*ὅσον*=περίπου.—*ψιλὴν*=ἀπροφύλακτον.—*καθίσταμαι*=λαμβάνω θέσιν.

Πραγματικαί. *Πελτασταὶ*· ἐλέγοντο οἱ ἐλαφρῶς ὡπλισμένοι δι' ἀκοντίου καὶ ξίφους καὶ τῆς μικρᾶς ἀσπίδος τῆς *πέλτης*—*παραμηρίδια, προμετωπίδια, προστερνίδια*=καλύμματα τῶν μηρῶν, τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους τῶν ἵππων.

Παραγρ. 8—11.

Γλωσσικαί. *Οὔπω καταφανεῖς ἦσαν*=δὲν ἐφαίνοντο ἀκόμη.—*χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον*=ἔπειτα δὲ ἀπὸ ἀρκετὸν χρόνον.—*μελανία*=μαυρίλα.—*ἐπὶ πολὺ*=εἰς μεγάλην ἔκτασιν.—*τάχα δὴ*=ἀμέσως τότε.—*ἐχόμενοι δὲ*=κατόπιν δέ.—*ἄλλοι δὲ ἱππεῖς*=κατόπιν δὲ ἄλλοι ἱππεῖς.—*κατὰ ἔθνη*=χωριστὰ κατὰ ἔθνη.—*ἐν πλαισίῳ*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλήρει=εἰς πλαίσιον γεμᾶτο (ἀπὸ ἀνθρώπους). *διαλείποντα......ἀπ' ἀλλήλων*=ἀπέχοντα τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο.—*δῇ*=δέξια =*ἀποτεταμένα*=ἐκτεινόμενα.—*ὡς διακόπτειν ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν*=ἵνα κατακόπτουν ὅποιον ἤθελον συναντήσει.—*γνώμη*=σκοπός.—*ὡς ἐλῶντα (ἐλαύνω)*=ἵνα εἰσχωρήσουν. —*παρακελεύομαι*=συμβουλεύω.—*ἐψεύσθη τοῦτο*—διεψεύσθη ὡς πρὸς τοῦτο.—*σιγῇ καὶ ἡσυχῇ*=σιωπηλὰ καὶ ἀθόρυβα.—*ὡς ἀνυστὸν*=ὅσον ἦτο δυνατόν.—*ἐν ἴσῳ*= μὲ κανονικὸν βῆμα.

Πραγματικαί. *Γερροφόροι* ἦσαν οἱ φέροντες γέρρα δηλ. μικρὰς ἀσπίδας πλεκτὰς καλυπτομένας διὰ δερμάτων. —*πλαίσιον* εἶναι τὸ τετράγωνον.

Παραγρ. 12—13.

Γλωσσικαί. *Καὶ ἐν τούτῳ*=καὶ ἐν τῷ μεταξύ.—*παρελαύνω*= διέρχομαι ἔφιππος,—*κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων*=κατὰ τοῦ μέσου τῶν π.—*κἂν τοῦτο*=καὶ ἐὰν τοῦτο (τὸ μέσον).=*πανθ' ἡμῖν πεποίηται*=ἔχομεν ἐπιτύχει τὰ πάντα.—*στῖφος*=πυκνὸν πλῆθος. —*Κύρου*=ἀπὸ τὸν Κῦρον.—*ἔξω ὄντα βασιλέα*=ὅτι ἦτο ὁ βασιλεὺς πέραν......—*πλήθει περιῆν (περίειμι)*=κατὰ τὸ πλῆθος ὑπερεῖχε.—*ἑκατέρωθεν*=καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη.—*αὐτῷ μέλει*=φροντίζει ὁ ἴδιος.—*ὅπως καλῶς ἔχοι*=πῶς νὰ ἀποβῇ καλῶς ἡ ὑπόθεσις.

Πραγματικαί. *Τὸ μέσον στῖφος*=εἶνε οἱ περὶ τὸν βασιλέα ἱππεῖς. Ὁ Κῦρος ἀνυπόμονος νὰ κριθῇ ἡ μάχη διὰ τῆς ἥττης τοῦ στρατεύματος περὶ τὸν βασιλέα δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψει του καὶ ἐνδεχομένην κύκλωσιν, τὴν ὁποίαν ἐφοβήθη ὁ συνετὸς Κλέαρχος.

Παραγρ. 14—17.

Γλωσσικαί. *Ὁμαλῶς προέρχομαι*=μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα προχωρῶ.—*ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων*=ἀπὸ τοὺς προσερχομένους ἀκόμη.—*οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ*=ὄχι πολὺ πλησίον αὐτοῦ.—*ἑκατέρωσε...εἰς*=καὶ εἰς τὰ δύο μέρη δηλ. καὶ εἰς....—*πελάσας*=πλησιάσας.—*ἤρετο*=ἀόρ τοῦ ἐρωτῶ.—*ἐπιστήσας*=σταματήσας.—*ἰόντος*=νὰ περνᾷ.—*παρέρχομαι*=διέρχομαι.—*ὅς*=οὗτος.—*παραγέλλει*=ἔδωκε.—*ὅ,τι εἴη* =ποῖον ἦτο.—*δέχομαι*=ἐπιδοκιμάζω.—*τὴν αὐτοῦ χώραν*=τὴν θέσιν του.

Πραγματικαί. *Ξενοφῶν* ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τοῦ εαυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ του ὡς περὶ τρίτου προσώπου.—*ἱερὰ καὶ σφάγια*=εἶνε τὰ σημεῖα ἀπὸ τὴν παρατήρησιν τῶν σπλάχνων καὶ τὰ σημεῖα ἀπὸ τὰς κινήσεις τῶν σφαγίων πρὸ τῆς θυσίας.—*σύνθημα παρέρχεται*=τὸ σύνθημα εἶνε φράσις πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν ἀνδρῶν τοῦ φιλικοῦ στρατεύματος, ἡ ὁποία δίδεται ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν πρὸ τῆς μάχης, μεταδίδεται χαμηλοφώνως ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸν ἀρχηγόν, ἵνα ἐντυπωθῇ ἔτσι εἰς τὴν μνήμην τῶν στρατιωτῶν.

Παραγρ. 18—20.

Γλωσσικαί. *Οὐκέτι διειχέτην*=δὲν ἀπεῖχον πλέον.—*ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι*=ἤρχισαν νὰ ἐπέρχωνται κατὰ τῶν πολεμίων.—*ὡς δὲ ἐξεκύμαινε*=ὁσάκις δὲ ἐξήρχετο ὡς κῦμα ἀπὸ τὴν γραμμήν.—*δρόμῳ θεῖν*=νὰ σπεύδῃ ταχέως.—*φθέγγομαι*=φωνάζω δυνατά.—*οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι*=ὅπως φωνάζουσι ἐλελεῦ διὰ τὸν Ἐνυάλιον.—*πρὶν δὲ ἐξικνεῖσθαι*=πρὶν δὲ νὰ φθάνῃ κατ' ἀλλήλων.—*ἐκκλίνω*=ὑποχωρῶ.—*ἐνταῦθα δὴ*=τότε πλέον.—*κατὰ κράτος*=μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις.—*ἐπεὶ προΐδοιεν*=ὅταν τὰ ἔβλεπαν ἀπὸ μακράν.—*διΐσταντο*=ἐχωρίζοντο (ὥστε νὰ περάσουν).—*ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη*=κάποιος δὲ καὶ ἐπροφτάσθη.—*ἐκπλαγεὶς*=διότι ἐσάστισε.

Πραγματικαί. *Ἐξεκύμαινε* παρομοίωσις ἐπιτυχημένη τῆς προχωρούσης φάλαγγος μὲ κυματίζουσαν θάλασσαν.—*Παιὰν*=πολεμικὸν ᾆσμα ψαλλόμενον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς μάχης.—*Ἐνυάλιος*=λέγεται ὁ θεὸς τοῦ πολέμου Ἄρης.

Παραγρ. 21—23.

Γλωσσικαί. *Τὸ καθ' αὑτοὺς*=τὸ ἀπέναντί τους στράτευμα.—*ἡδόμενος*=ἂν καὶ ηὐχαριστεῖτο —*οὐδ' ὡς ἐξήχθη*=οὔτε τότε παρεσύρθη.—*συσπειρῶμαι*=συμπυκνοῦμαι.—*ἐπιμελοῦμαι*=προσέχω.—*καὶ γὰρ ᾔδει αὐτὸν*=διότι βέβαια ἐγνώριζεν ὅτι αὐτός.—*ἡγοῦμαι*=διευθύνω.—*νομίζοντες*=διότι ἐπίστευον.—*ἰσχὺς*=τὸ στράτευμα.—*εἰ χρῄζοιεν*=ἐὰν ἦτο ἀνάγκη.—*αἰσθάνεσθαι*=ἠδύνατο νὰ μανθάνῃ.—*ἐπέκαμπτε ὡς εἰς κύκλωσιν*=ἔστρεφε νὰ περικυκλώσῃ.

Πραγματικαί. *Συνεσπειραμένην*, διότι ὁ Κῦρος ἐννοοῦσε ὅτι ἡ νίκη θὰ ἐπήρχετο κυρίως ἂν ἐτρέπετο εἰς φυγὴν ὁ βασιλεύς· διὰ τοῦτο εἶνε ψύχραιμος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραγρ. 24—29.

Γλωσσικαί. *Δείσας μὴ ὄπισθεν γενόμενος*=φοβηθεὶς μήπως ἀφοῦ καταλάβῃ τὰ νῶτα.—*εἰ. τὸ διώκειν ὁρμήσαντες*=ὁρμήσαντες πρὸς καταδίωξιν.—*κατελείφθησαν*=ἔμειναν.—*οὐκ ἠνέσχετο*=δὲν ἐκρατήθη.—*ἵετο ἐπ' αὐτὸν*=ὥρμησεν ἐναντίον του.—*παίω*=κτυπῶ.—*τιτρώσκω*=τραυματίζω.—*καὶ ἰάσασθαι αὐτὸς*=καὶ ὅτι ἐθεράπευσεν ὁ ἴδιος.—*παίοντα δ' αὐτὸν*=καθ' ὃν χρόνον δὲ αὐτὸς ἐκτυποῦσε (τὸν Β).—*ἀκοντίζει παλτῷ βιαίως*=τὸν κτυπᾷ δι' ἀκοντίου μὲ ὁρμήν.—*παρ' ἐκείνῳ ἦν*=ἦτο (ὁ Κτησίας) πλησίον του.—*ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ*=εἶχον ἐξαπλωθῇ νεκροὶ ἐπ' αὐτοῦ.—*ἐπειδὴ*=ὅταν.—*περιπεσεῖν αὐτῷ*=ὅτι ἔπεσεν ἐπάνω του (καὶ τὸν περιεπτύχθη).—*ἐπισφάξαι Κύρῳ*=νὰ τὸν σφάξουν ἐπάνω εἰς τὸν Κῦρον.—*σπασάμενον*=ἀφοῦ ἔσυρε.—*δι' εὔνοιαν καὶ πιστότητα*=διότι ἦτο ἀφωσιωμένος καὶ πιστός.

Πραγματικαί. *Ὁμοτράπεζοι*=εἶνε οἱ σημερινοὶ αὐλικοί, πιστοὶ ἀκόλουθοι τοῦ Κύρου.—*Κτησίας*=οὗτος ἀναφέρει περὶ τὰς 20000 ὡς φονευθέντας.—*σκηπτοῦχοι*=οἱ αὐλικοὶ εἶχον βεβαίως διαφόρους βαθμοὺς ἀξιωμάτων καὶ ὀνομασίας.—*στρεπτὸς*=κόσμημα τοῦ λαιμοῦ Περσικόν.—*ψέλιον*=εἶνε τὸ κόσμημα τῆς χειρός, τὸ βραχιόλι.—*ἵετο ἐπ' αὐτὸν*=ὁ Κῦρος ἔχασε ἐδῶ τὴν ψυχραιμίαν του, πρᾶγμα ποὺ ἐστοίχισε τὴν ζωὴν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν νίκην.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄.

ΚΕΦ. Ι. Παρ. 2—3.

Γλωσσικαί. *Ἅμα τῇ ἡμέρᾳ*=ἅμα ἐξημέρωσε.—*θαυμάζω*=ἀπορῶ.—*σημανοῦντα*=ἵνα διατάξῃ.—*ὅ,τι χρὴ ποιεῖν*=τί πρέπει νὰ κάμουν.—*προϊέναι*=νὰ προχωρήσουν.—*ἕως συμμίξειαν*=ἕως ὅτου συναντήσουν.—*ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων*=ἐνῷ δὲ ἦσαν ἕτοιμοι πλέον νὰ ξεκινήσουν.—*ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνέχοντι*=μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου.—*γεγονὼς ἀπὸ*=ἀπόγονος τοῦ.—*ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὡρμῶντο*=ἀπὸ ὅπου ἐξεκίνησαν τὴν προηγουμένην ἡμέραν.—*περιμένοιεν*=θὰ τοὺς περιέμενον.—*εἰ μέλλοιεν ἥκειν*=ἂν ἔμελλον νὰ ἔλθουν.—*ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας*=ἔλεγεν ὅτι θὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἰωνίαν.—*βαρέως φέρω*=λυποῦμαι πολύ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πραγματικαί. *Δαμάρατος·* ὁ ἐκθρονισθεὶς ἀπὸ τὸν συμβασιλέα του Κλεομένη τῆς Σπάρτης· οὗτος κατέφυγεν εἰς τὴν Περσίαν καὶ ἐξεστράτευσε μαζὺ μὲ τὸν Ξέρξην εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Παραγρ. 4—5.

Γλωσσικαί. *Ὤφελε....ζῆν*=εἴθε νὰ ἔζη.—*εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε ἐπορευόμεθα ἂν*=ἂν σεῖς δὲν ἠθέλετε ἔλθει θὰ ἐπετιθέμεθα.—*ἐπαγγέλλομαι*=ὑπόσχομαι.—*εἰς τὸν θρόνον τὸν βασίλειον καθιεῖν αὐτὸν*=ὅτι θὰ τὸν ἀνακηρύξωμεν βασιλέα.—*τῶν νικώντων τὸ ἄρχειν ἐστὶ*=ἡ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τοὺς νικητάς.—*φίλος καὶ ξένος*=φίλος ἀπὸ φιλοξενίαν.

Πραγματικαί. *Καθιεῖν*=ὁ Κλέαρχος προσπαθεῖ νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὸν Ἀριαῖον φιλοδοξίαν, ἵνα τὸν ἔχῃ φίλον.

Παραγρ. 6—7.

Γλωσσικαί. *Ὤχοντο·* τοῦ *οἴχομαι*=ἀναχωρῶ.—*πορίζομαι σῖτον*=προμηθεύομαι τρόφιμα.—*κόπτοντες*=σφάζοντες.—*ξύλοις δ' ἐχρῶντο....τοῖς οἰστοῖς...καὶ τοῖς γέρροις κλπ.*=ὡς ξύλα δὲ (διὰ καύσιμον) ἐχρησιμοποιοῦσαν...τὰ βέλη....καὶ τὰ γέρρα....—*οὗ*=εἰς τὸν τόπον ὅπου.—*φέρεσθαι ἔρημοι οὖσαι*=αἱ ὁποῖαι ἦσαν εἰς τὴν διάθεσιν ὅσων ἤθελον νὰ τὰς μεταφέρωσιν.—*οἷς πᾶσι χρώμενοι*=ὅλα αὐτὰ χρησιμοποιοῦντες.—*κρέα ἕψοντες ἤσθιον*=βράζοντες τὰ κρέατα ἔτρωγον.

Πραγματικαί. *Οἰστὸς*=εἶνε τὸ ξύλινον βέλος τὸ ῥιπτόμενον μὲ τὸ τόξον καὶ ἔχον αἰχμὴν μεταλλίνην.

Παραγρ. 7—9

Γλωσσικαί. *Ἦν δ' αὐτῶν Φαλῖνος εἷς Ἕλλην*=μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ἕνας Ἕλλην ὀνόματι Φαλῖνος.—*ἐντίμως ἔχων*=ὅστις ἐτιμᾶτο.—*προσποιοῦμαι*=ἰσχυρίζομαι.—*ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις καὶ ὁπλομαχίαν*=ὅτι ἐγνώριζε καλὰ τὰ ζητήματα τῆς τακτικῆς καὶ τῆς ὁπλομαχητικῆς.—*εὑρίσκεσθαι*=νὰ ἐπιτυγχάνουν.—*βαρέως*=μὲ ἀγανάκτησιν.—*τοσοῦτον*=τόσον μόνον.—*οὐ τῶν νικώντων εἴη*=δὲν εἶναι ἰδιότης τῶν νικητῶν.—*κάλλιστον καὶ ἄριστον ἔχετε*=ὁτιδήποτε ἐντιμότατον καὶ ὠφελιμώτατον γνωρίζετε.—*τὰ ἱερὰ ἐξῃρημένα*=τὰ σπλάχνα τῶν θυσιαζομένων ζῴων βγαλμένα.

Πραγματικαί. *Κήρυκες* ὡς καὶ σήμερον, ἐθεωροῦντο πρόσωπα ἱερά, τὰ ὁποῖα ἔφερον ὡς σημεῖον τῆς ἰδιότητός των μίαν ῥά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δδον, τὸ *κηρύκειον*.—*τακτικὴ*=εἶνε ἡ στρατιωτικὴ τέχνη τοῦ νὰ παρατάσσῃ κανεὶς τὸν στρατόν του κατὰ τὴν ἐπίθεσιν καὶ νὰ κινῇ αὐτὸν ἀναλόγως τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ, τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἐχθροῦ, τοῦ ἐδάφους, τοῦ ὁπλισμοῦ κλπ.—*ὁπλομαχία*=σήμερον ἔχει καταργηθῆ σχεδὸν λόγῳ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ὁπλισμοῦ.

Παραγρ. 10—14.

Γλωσσικαί. *Ὧν*=διότι ἦτο.—*πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν*=ὅτι προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἀποθάνουν.—*θαυμάζω*=εἶμαι περίεργος νὰ μάθω.—*ὡς διὰ φιλίαν δῶρα*=ὡς φιλικὰ δῶρα.—*τί δεῖ*=τίς ἡ ἀνάγκη.—*πείσας*=μὲ τὸ καλό.—*τί ἔσται*=τί θὰ ἀπομείνῃ.—*ἀντιποιοῦμαι*=διαμφισβητῶ.—*ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι*=ὅτι σεῖς εἴσθε εἰς τὴν ἐξουσίαν του.—*ἔχων*=διότι σᾶς κρατεῖ.—*εἰ παρέχοι ὑμῖν*=ἐὰν ἤθελε σᾶς τὸ ἐπιτρέψει.—*ἀρετὴ*=ἡ ἀνδρεία,—*ἔχοντες....παραδόντες*=ἐὰν ἔχωμεν....ἐὰν παραδώσωμεν.—*ἂν χρῆσθαι*=ὅτι ἠθέλομεν χρησιμοποιήσει.—*τῶν σωμάτων*=τῆς ζωῆς μας.—*μὴ οἴου*=μὴ πιστεύῃς.—*καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν*=ἵνα ἀποκτήσωμεν καὶ τὰ ἰδικά σας ἀγαθά.—*φιλοσόφῳ ἔοικας*=μοιάζεις μὲ φιλόσοφον.—*οὐκ ἀχάριτα*=χαριτωμένα πράγματα.—*ἴσθι ὢν*=γνώριζε ὅτι εἶσαι.—*περιγενέσθαι ἂν*=ὅτι ἤθελεν ὑπερισχύσει.—*ὑπομαλακίζομαι*=δείχνομαι ὑποχωρητικός.—*ὡς*=ὅπως.—*εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι*=εἴτε θὰ ἤθελε νὰ τοὺς χρησιμοποιήσῃ εἰς ἄλλο τι.—*συγκαταστρέψαιντ' ἂν αὐτῷ*=ἤθελον τὸν βοηθήσει πρὸς καθυπόταξιν.

Πραγματικαί. *Φαλῖνος ἐγέλασε*· ὁ Φαλῖνος γελᾷ διὰ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Ἑλλήνων.

Παραγρ. 15—18.

Γλωσσικαί. *Εἰ ἤδη ἀποκεκριμένοι εἶεν*=ἐὰν πλέον εἶχον ἀποκριθῆ.—*ὑπολαβὼν*=ἀφοῦ ἔλαβε τὸν λόγον.—*ἄσμενος ἑόρακα (ὁρῶ)*=μὲ χαρὰ εἶδα.—*τοσοῦτοι ὄντες*=οἱ ὁποῖοι εἴμεθα τόσον πολλοί.—*ἐν τοιούτοις δ' ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι*=ἐπειδὴ δὲ εὑρισκόμεθα εἰς τοιαύτην δυσχερῆ θέσιν σοῦ ζητοῦμεν τὴν συμβουλήν.—*οἴσει τιμὴν*=θὰ σοῦ φέρῃ τιμήν.—*ἀναλέγομαι*=ἐπαναλαμβάνομαι.—*ταῦτα ὑπήγετο*=ἐπεδίωκε μὲ αὐτὰ νὰ τὸν δελεάσῃ.—*ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν*=ἵνα ἐνθαρρυνθῶσι περισσότερον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραγρ. 19 – 23.

Γλωσσικαί. *Ὑποσιρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ*=στρέψας τὸν λόγον ἐπιτηδείως παρὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ Κλεάρχου.—*εἰ τῶν μυρίων μία τις ἐστὶ*=ἐὰν ἐκ τῶν ἀναριθμήτων καὶ μία μόνον ὑπάρχῃ.—*τοι*=βέβαια.—*ὅπῃ δυνατὸν*=ὅπως μπορεῖτε.—*εἰ δέοι.... εἶναι*=ἐὰν χρειάζεται νὰ εἴμεθα.—*πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι*—ὅτι θὰ εἴμεθα πιὸ χρήσιμοι φίλοι.—*ἄμεινον*=(νομίζομεν ὅτι θὰ ἦτο) καλύτερον.—*μένουσι.....προϊοῦσι......ἀπιοῦσι*=ἐὰν μένετε... ἐὰν προχωρήσετε....ἐὰν ἐπανέλθετε (εἰς Ἰωνίαν).—*σπονδαὶ*=εἰρήνη.—*ὡς πολέμου ὄντος*=ὅτι ὑφίσταται πολεμικὴ κατάστασις.—*καὶ ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ ἅπερ καὶ βασιλεῖ*=καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τὴν αὐτὴν γνώμην τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ ὁ βασιλεύς.—*ὅ,τι ποιήσοι οὐ διεσήμηνε*=τί θὰ κάμῃ δὲν ἐδήλωσε.

ΚΕΦ. 2 Παρ. 1—2.

Γλωσσικαί. *Ὅτι ὁ Ἀριαῖος φαίη πολλοὺς Πέρσας εἶναι ἑαυτοῦ βελτίους*=ὅτι ὁ Ἀριαῖος ἔλεγε ὅτι πολλοὶ Πέρσαι ὑπάρχουν ἀνώτεροί του.—*οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος*=οἵτινες δὲν θὰ ἠνείχοντο νὰ εἶναι αὐτὸς βασιλεύς.—*συναπιέναι*=νὰ ἀναχωρήσετε μαζύ.—*ἥκειν ἤδη κελεύει*=παραγγέλλει νὰ ἔλθετε ταχέως.—*χρὴ ποιεῖν*=πρέπει νὰ κάμετε.—*ὥσπερ λέγετε*=δηλ. νὰ ἀναχωρήσωμεν μαζύ.—*ὁποῖον ἄν τι μάλιστα συμφέρειν*=ὅ,τι ἠθέλετε νομίσει ὅτι πρὸ πάντων σᾶς συμφέρει.

Πραγματικαί. *Βελτίους*· ὁ Ἀριαῖος δὲν φαίνεται κενόδοξος, μὲ τὸ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν βασιλείαν, ἀλλ' ἔχει ἀντίληψιν τῆς πραγματικότητος.

Παραγρ. 3—5.

Γλωσσικαί. *Ἐμοὶ θυομένῳ ἰέναι οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερὰ*=εἰς ἐμὲ θυσιάζοντα, ἵνα ἐπιτεθῶμεν, δὲν ἀπέβαινε εὐνοϊκὴ ἡ θυσία. *εἰκότως ἄρα*=εὐλόγως βέβαια.—*ναυσίπορος*=πλωτός.—*οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἷόν τε*=ἀλλ' ὅμως δὲν εἶνε δυνατὸν φυσικὰ νὰ μένωμεν ἐδῶ.—*οὐκ ἔστιν*=δὲν εἶνε δυνατόν.—*ἀπιόντας*=ἅμα τῇ ἀναχωρήσει σας (ἐντεῦθεν).—*ὡς ἀναπαύεσθαι*=νὰ ἀναπαυθῆτε.—*ἀνατίθεσθε*=φορτώνετε.—*πρὸς*=πρὸς τὸ μέρος.—*ὅπλα*=ὁπλῖται.—*τὸ λοιπὸν*=ἀπὸ δῶ καὶ πέρα.—*οὐχ ἑλόμενοι*=αἰτιολ. μελ. τοῦ *αἱροῦμαι*=ἐκλέγω.—*φρονῶ*=σκέπτομαι.

Πραγματικαί. *Φίλοι*· εἶναι ὁ Ἀριαῖος καὶ τὸ Περσικὸν στρά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τευμα τοῦ Κύρου.—*κέρας*=κυρτὴ σάλπιγξ.—*οὐχ' ἑλόμενοι*=εἰς τὰς δεινὰς περιστάσεις σιγῶσιν αἱ φιλοδοξίαι καὶ ἀναδεικνύεται ἡ ἱκανότης.

Παραγρ. 7—9.

Γλωσσικαί. *Ἐντεῦθεν*=ἐκ τοῦ σταθμοῦ αὐτοῦ.—*τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο*=προηγεῖτο τῶν ἄλλων.—*ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα*=ἀφοῦ κατηυλίσθησαν μὲ τάξιν.—*ὤμοσαν* τοῦ *ὄμνυμι*=ὁρκίζομαι.—*ἡγήσεσθαι ἀδόλως*=ὅτι θὰ τοὺς ὁδηγήσουν ἄνευ δόλου.

Πραγματικαί. *Πρῶτος σταθμός*· εἶνε ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον διενυκτέρευσαν πρὸ τῆς μάχης.—*σφάξαντες*=τὸ αἷμα τῶν σφαζομένων ἐπὶ τοῦ κοιλώματος τῆς ἀσπίδος ἐχρησίμευεν, ἵνα ἐμβαπτίζουν τὸ ξίφος· τοῦτο δὲ τὸ σημεῖον ἐδήλωνεν ἴσως ὅτι τὸν ἐπίορκον θὰ ἀνέμενεν ἡ τύχη τῶν σφαγίων.—*ξίφος-λόγχη*· τὸ ξίφος διαφέρει τῆς λόγχης, διότι δι' αὐτοῦ μὲν καταφέρονται κτυπήματα κάθετα δυνάμενα νὰ σχίσουν, ἐνῷ διὰ τῆς λόγχης δύναται κανεὶς μόνον νὰ τρυπᾷ.

Παραγρ. 10—12.

Γλωσσικαί. *Τὰ πιστὰ ἐγένοντο*=ἐδόθησαν οἱ ὅρκοι.—*Ἄγε δὴ*=ἐμπρὸς λοιπόν.—*στόλος*=πορεία.—*ἐννενοηκέναι δοκεῖς*=νομίζεις ὅτι ἔχεις σκεφθῆ.—*ἀπιόντες ἣν ἤλθομεν*=ἐὰν ἀπέλθωμεν διὰ τῆς ὁδοῦ διὰ τῆς ὁποίας ἤλθομεν.—*οὐδὲ δεῦρο ἰόντες*=οὔτε ὅταν ἠρχόμεθα ἐδῶ.—*διαπορεύομαι*=διέρχομαι.—*ἐπινοοῦμεν*=λογαριάζουμε.—*οὐκ ἀπορήσομεν*=δὲν θὰ στερηθῶμεν.—*πορευτέον δὲ*=πρέπει δὲ νὰ πορευθῶμεν.—*ἀποσπάσωμεν*=ἀπομακρυνθῶμεν.—*ἢν ἅπαξ ἀπόσχωμεν*=ἂν μιὰ φορὰ ἀπομακρυνθῶμεν. *Οὐκέτι μὴ δυνήσεται καταλαβεῖν*=δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ προφθάσῃ.—*ἐφέπομαι*=καταδιώκω.—*πολὺν δ' ἔχων στόλον*=μὲ μεγάλας δὲ στρατιωτικὰς δυνάμεις.—*σπανιεῖ*=θὰ στερηθῇ.

Πραγματικαί. *Στόλος*· εἶνε ἡ πορεία διὰ τὴν Ἰωνίαν.—*ἐπινοοῦμεν*· ὁ Ἀριαῖος δὲν εἶνε μόνος του, ἀλλὰ μετ' ἄλλων ἀρχηγῶν Περσῶν.

Παραγρ. 13—15.

Γλωσσικαί. *Αὕτη ἡ στρατηγία*=τοῦτο τὸ στρατηγικὸν σχέδιον.—*ἦν δυναμένη*=ἐσήμαινε.—*στρατηγῶ*=ὁδηγῶ.—*λογίζομαι*=ὑπολογίζω.—*τοῦτο οὐκ ἐψεύσθησαν*=δὲν ἠπατήθησαν ὡς πρὸς τοῦτο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—*ἐτέτρωπο*=εἶχε τραυματισθῆ.—*νέμοιντο*=ἔβοσκον.—*ἔγνωσαν*=ἐννόησαν.—*οὐ πρόσω*=πλησίον.

Πραγματικαί. *Κάλλιον·* τὴν κίνησιν τῶν Ἑλλήνων ὁ βασιλεὺς τὴν ἐξέλαβεν ὡς ἐπίθεσιν.—*ἐν δεξιᾷ·* οἱ ἔχοντες τὸ πρωῒ δεξιὰ τὸν ἥλιον διευθύνονται πρὸς βορρᾶν.

Παραγρ. 16—21.

Γλωσσικαί. *Οὐκ ἦγεν*=δὲν ἐπετέθη.—*ᾔδει ἀπειρηκότας (ἀπαγορεύω)*=ἐγνώριζεν ὅτι εἶχον κουρασθῆ.—*ὀψὲ*=ἀργά.—*οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε*=ἀλλ' ὅμως οὔτε ἐτροποποίησε τὴν διεύθυνσίν του.—*ἀλλ' εὐθύωρον ἄγων*=ἀλλ' ὁδηγῶν κατ' εὐθεῖαν.—*τοὺς πρώτους*=τὴν ἐμπροσθοφυλακήν,—*ἐξ ὧν*=ἐκ τῶν ὁποίων (κωμῶν).—*διήρπαστο.*—εἶχον ἀφαιρεθῆ.—*τρόπῳ τινὶ*=μὲ κάποιαν τάξιν.—*ὕστεροι*=ἡ ὀπισθοφυλακή.—*σκοταῖοι*=μὲ σκοτάδι.—*προϊούσης*=ἐν ᾧ ἐπροχώρει.—*δοῦπος*=δυνατὸς κρότος.—*οἷον εἰκὸς*=ὅπως εἶναι φυσικόν.—*σιγὴν κηρύξαντα ἀνειπεῖν*=ἀφοῦ ἐπιβάλῃ σιγὴν νὰ κηρύξῃ.—*προαγορεύω*=διατάσσω.—*τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὅπλα*=ἐκεῖνον, ὅστις ἀπέλυσε τὸν ὄνον εἰς τὸν καταυλισμόν.—*μισθὸν*=ὡς ἀμοιβήν.—*κενὸς φόβος*=φόβος ἀδικαιολόγητος.—*ἧπερ εἶχον*=ὅπως ἦσαν

Πραγματικαί. *Διήρπαστο·* φαίνεται ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐρημώνει ἐν γνώσει τὴν χώραν, ἵνα ἀφαιρεθοῦν τὰ μέσα τοῦ ζῆν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα.—*τὸν ὄνον·* τὸ τέχνασμα τοῦ Κλεάρχου ἦτο τὸ καλύτερον μέσον νὰ παύσῃ ὁ πανικὸς ὁ δυνάμενος νὰ προκαλέσῃ ζημίας.

ΚΕΦ. Γ'. Παρ. 1—4

Γλωσσικαί. *Τῷδε*=ἐκ τοῦ κατωτέρω.—*ἐπειδὴ ἀπήγγελλον*=ὅταν ἀνήγγελλον.—*τυχὼν ἐπισκοπῶν*=ὅστις ἔτυχε νὰ ἐπιθεωρῇ.—*ἄχρι ἂν σχολάσῃ*=ἕως ὅτου εὐκαιρήσῃ.—*ἐπεὶ κατέστησε τὸ στράτευμα ὥς*=ἀφοῦ παρέταξε τὸ στράτευμα ὥστε....*πάντῃ*=ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—*εὐοπλοτάτους καὶ εὐειδεστάτους*=τοὺς ἔχοντας τὰ ὡραιότερα σώματα καὶ ὅπλα. — *ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις*=ἐπλησίασε τοὺς ἀγγελιαφόρους.—*ἥκοιεν ἄνδρες*=ἦλθον ὡς ἀγγελιαφόροι.

Πραγματικαί. *Προφύλακες·* σήμερον λέγεται δίκτυον προφυλακῶν ὅταν τὸ στράτευμα ἀναπαύεται, σκοπὸν ἔχον τὴν προφύλαξιν ἀπὸ πάσης ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως καὶ τὴν ἀντίστασιν μέχρι παρατάξεως τοῦ ἀναπαυομένου στρατεύματος.—*εὐοπλοτάτους*=ἵνα ἐμ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βάλη φόβον εἰς τοὺς ξένους κήρυκας.—σχολάσῃ· ὁ Κλέαρχος δὲν βιάζεται, ἵνα παράσχῃ τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς κήρυκας, ὅτι δὲν τὸν ἀνησυχεῖ διόλου ὁ βασιλεύς.

Παραγρ. 5—9.

Γλωσσικαί. *Μάχης δεῖ*—εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνῃ μάχη.—*μὴ πορίσας*=ἂν δὲν προμηθεύσῃ.—*ἥκω*=ἐπιστρέφω. - *ᾧ*=ἐκ τῆς ταχείας αὐτῆς ἐπανόδου.—*ᾧ ἐπετέτακτο πράττειν*=ὅστις εἶχεν ἐντολὴν νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις.—*δοκοῖεν εἰκότα λέγειν*=ἐφαίνοντο (οἱ Ἕλληνες) ὅτι ἔλεγον ὀρθά.—*καὶ ἥκοιεν ἔχοντες ἡγεμόνας*=καὶ ἐπανῆλθον ἔχοντες ὁδηγούς.—*ἄγω*=ὁδηγῶ.—*ἔνθεν ἕξουσι*=ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου θὰ προμηθευθοῦν.—*τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις*=μὲ τοὺς ἐρχομένους καὶ ἀπερχομένους ἢ καὶ ὅλον τὸ βασιλικὸν στράτευμα.—*τὸ παρ' ὑμῖν διαγγελθῇ*=αἱ προτάσεις σας διαβιβασθοῦν.—*μεταστησάμενος αὐτοὺς*=ἀφοῦ τοὺς ἀπεμάκρυνε. — *βουλεύομαι* = σκέπτομαι.—*διατρίψω*=θὰ βραδύνω.—*ἔστ' ἂν ὀκνήσωσι μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν*=μέχρις ὅτου ὑποπτευθῶσι μήπως ἀπεφασίσαμεν νὰ μή.—*τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι*=ὅτι ὁ αὐτὸς φόβος θὰ γεννηθῇ.

Πραγματικαί. *Μάχης δεῖ, διατρίψω·* ὁ Κλέαρχος προσπαθεῖ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἦλθον πρὸς ἐπίθεσιν.

Παραγρ. 10—13.

Γλωσσικαί. *Τὰς σπονδὰς ποιησάμενος*=ἂν καὶ ἔκαμε σπονδάς.—*ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν*=ἀπαντοῦσαν τάφρους καὶ διώρυγας.—*ὡς μὴ δύνασθαι*=ὥστε νὰ μὴ μποροῦν.—*ἦν καταμαθεῖν.*=ἦτο δυνατὸν νὰ σπουδάσῃ.—*ὡς ἐπιστατῶ*=πῶς διευθύνω.—*βλακεύειν*=ὅτι ἦτο νωθρός.—*ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον ἔπαισεν ἄν*=ἀφοῦ ἐξεχώριζε τὸν ἄξιον τιμωρίας ἐκτυποῦσε.—*καὶ ἅμα προσελάμβανεν*=καὶ ἀμέσως ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν ἐργασίαν.—*πᾶσιν αἰσχύνην εἶναι*=ὅλοι νὰ ντρέπωνται.—*μὴ οὐ συσπουδάζειν*=νὰ μὴ ἐργάζωνται προθύμως μαζύ του.—*γεγονότες*=ἔχοντες ἡλικίαν.—*ὥρα οἵα ἄρδειν*=ἐποχὴ τοιαύτη ὥστε νὰ ποτίζουν.—*ἵνα πολλὰ προφαίνοιτο δεινὰ*=ἵνα παρουσιάζωνται πολλαὶ δυσκολίαι.—*βασιλέα ὑπώπτευεν ἀφεικέναι*=ὑπώπτευεν ὁ Κλέαρχος ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀφήσει

Πραγματικαί. *Τάφροι-αὐλῶνες·* αὐτὰ εἶναι τεχνητὰ ἔργα ἐπὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος πρὸς ἄρδευσιν τῆς πλουσίας πεδιάδος τῆς Μεσοποταμίας.

Παραγρ. 14—16.

Γλωσσικαί. *Ὅθεν ἀπέδειξαν*=ἀπὸ τὰς ὁποίας ὥρισαν.—*ἑψητὸς*=βραστός—*οἱ βάλανοι*=οἱ καρποί.—*ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἔστιν ἰδεῖν*—εἰς τὴν Ἑλλάδα δύναταί τις νὰ ἴδῃ.—*τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο*=εἶχον ὁρισθῇ διὰ τοὺς ὑπηρέτας.—*ἀπόλεκτοι*=ἐξαιρετικοί.—*τραγήματα ἀπετίθεσαν*=τὰς ἐφύλαττον ξηράς, ἵνα χρησιμεύσουν ὡς ἐπιδόρπια.—*παρὰ πότον*=κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ποτοῦ.—*ἦν ἡδύ....κεφαλαλγὲς δὲ*=ἦσαν (οἱ ξηροὶ καρποὶ) γλυκεῖς, ἀλλὰ πρόξενοι κεφαλαλγίας.—*ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος*=τὴν καρδιὰ τοῦ βλαστοῦ.—*τὴν ἰδιότητα τῆς ἡδονῆς* = τὸ διαφορετικὸν τῆς εὐχαριστήσεως.—*αὑαίνομαι*=ξηραίνομαι.

Πραγματικαί. *Ὄξος ἑψητόν*· εἶναι ὑπόξυνον ποτὸν παρασκευαζόμενον διὰ τοῦ βρασμοῦ τῶν καρπῶν τοῦ φοίνικος καὶ ὄχι διὰ συνθλίψεως.

Παραγρ. 17—20.

Γλωσσικαί. *Εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας*=ὅτι ἔχετε περιέλθει εἰς πολλὰς καὶ μεγάλας δυσχερείας.—*εὕρημα ἐποιησάμην*=ἐνόμισα ὡς τυχερό.—*δοῦναι ἐμοί*=νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ.—*ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος* θὰ μοῦ χρεωστούσατε εὐγνωμοσύνην καὶ σεῖς καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς.—*γνοὺς* =ἀόρ. τοῦ γινώσκω=σκέπτομαι.—*ὅτι*=διότι.—*ἐπιστρατεύοντα*=ὅτι παρεσκευάζετο πρὸς ἐκστρατείαν—*τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων*=ἀπὸ τοὺς παρατεταγμένους (κατὰ τὴν μάχην) ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων.—*διελαύνω καὶ συμμίγνυμι*=διέρχομαι ἔφιππος καὶ συναντῶ.—*ἐρέσθαι*=νὰ ἐρωτήσω.—*μετρίως*= μὲ μετριοπάθειαν.—*ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾖ διαπράξασθαι*—ἵνα εὐκολώτερον ἐπιτύχω.—*ὑμῖν*=πρὸς χάριν σας.

Πραγματικαί. *Γείτων*· ἐπειδή, ὡς εἴπομεν, εἶνε σατράπης εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.—*δι' ἑρμηνέως*=μολονότι ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς Μ. Ἀσίαν ὁ Τισσαφέρνης θὰ ἐγνώριζε τὴν Ἑλληνικήν, ἐν τούτοις ὁμιλεῖ Περσιστὶ καὶ ἐξ ἐθνικοῦ ἐγωϊσμοῦ ἴσως καὶ διότι θέλει νὰ ἐκλέγῃ καλὰ τὰς λέξεις, ἵνα κρύψῃ τὰ διανοήματά του.—*μετρίως*· πρὸ ἡμερῶν εἰς τὸν Φαλῖνον δὲν ἀπεκρίθησαν μετριοπαθῶς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραγρ. 21—23.

Γλωσσικαί. *Πρὸς ταῦτα*=ἀναφορικῶς μὲ τὰ ἀνωτέρω.—*μεθίσταμαι*=ἀποσύρομαι.—*ἵνα λάβοι*=ἵνα προλάβῃ.—*ἐν δεινῷ ὄντα*=ὅτι εὑρίσκεται εἰς δεινὴν θέσιν—*παρέχοντας ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν* (*εὖ ποιῶ*=εὐεργετῶ)=δεχόμενοι τὰς εὐεργεσίας του.—*ἀντιποιοῦμαι*=διαφιλονικῶ.—*οὔτ' ἔστιν ὅτου ἕνεκα*=οὔτε ὑπάρχει τι ἕνεκα τοῦ ὁποίου.—*εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίη*=ἂν κανεὶς δὲν μᾶς ἐνοχλήσῃ.- *ἀδικοῦντα μέντοι*=ἂν ὅμως κανεὶς μᾶς ἀδικῇ.—*ἀμύνομαι*=ἀποκρούω.—*καὶ τούτου εἴς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα*=καὶ δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι τούτου, ἐφ' ὅσον βέβαια εἶνε δυνατόν.

Παραγρ. 24—29.

Γλωσσικαί. *Αἱ σπονδαὶ μενόντων*=ἡ ἀνακωχὴ ἂς διατηρηθῇ.— *φροντίζω*=εἶμαι ἀνήσυχος.—*ὅτι διαπεπραγμένος ἥκοι*=ὅτι ἦλθεν ἀφοῦ ἐπέτυχε—*δοθῆναι αὐτῷ*=νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ—*ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν*=δύνασθε νὰ λάβετε ἐνόρκους διαβεβαιώσεις παρ' ἡμῶν—*ἦ μὴν παρέξειν*=ὅτι πράγματι θὰ παράσχωμεν—*ἂν μὴ ᾖ πρίασθαι* (*ὠνοῦμαι*)=δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀγοράσετε—*ἐάω—ῶ*=ἀφήνω - *δεήσει*=θὰ ληφθῇ ἀνάγκη — *ἀσινῶς*=χωρὶς νὰ προξενῆτε βλάβην - *σῖτα*=τροφὰς — *ἕξειν*=(νὰ ὁρκισθῆτε) ὅτι θὰ λαμβάνετε—*ταῦτα ἔδοξε*=ταῦτα ἀπεφάσισαν—*ἐπειδὰν διαπράξωμαι, ἃ δέομαι*=ὅταν τακτοποιήσω τὰς ὑποθέσεις μου—*ἥξω συσκευασάμενος*=θὰ ἐπιστρέψω ἑτοιμασμένος — *ὡς ἀπάξων... καὶ ἀπιὼν*=ἵνα σᾶς ὁδηγήσω καὶ ἐπανέλθω.

Πραγματικαί.—*Δεξιάς.* Τὸ νέον τοῦτον σημεῖον ἐπικυρώσεως τῶν συμφωνιῶν μεταχειριζόμεθα καὶ σήμερον.

ΚΕΦ. 4. Παράγρ. 1,8—12.

Γλωσσικαί. *Ὡς εἰς οἶκον ἀπιὼν*=ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν σατραπείαν του—*ἦγεν ἐπὶ γάμῳ*=τὴν ὡδήγει μαζύ του ὡς σύζυγον—*ὑφορῶ*=ὑποψιάζομαι—*ἐφυλάττοντο ἀμφότεροι ἀλλήλους*=ἐπροφυλάττοντο καὶ οἱ δύο ἀπ' ἀλλήλων—*ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ*=ὅταν ἐμάζευαν ξύλα ἀπὸ τὸ αὐτὸ μέρος—*πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις*=ἐκτυπῶντο ἀναμεταξύ των—*παρέχω*=προκαλῶ.

Πραγματικαί. *Ξυλιζόμενοι*· τὰ ξύλα πάντως θὰ ἐσπάνιζον εἰς τὰς πεδιάδας ἐκείνας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παράγρ. 13—18.

Γλωσσικαί. *Πρὸς ᾧ*=πλησίον αὐτοῦ—*ᾗ ὄνομα*=ὀνομαζομένη—*παράδεισος*=κῆπος—*πρὸ τῶν ὅπλων*=πρὸ τοῦ στρατοπέδου—*ἂν ἴδοι*=ἠδύνατο νὰ συναντήσῃ=*καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίου ὤν*=μολονότι ἤρχετο ἐκ μέρους τοῦ Ἀριαίου—*ἐπεί*=ἀφοῦ—*μὴ ἐπιθῶνται*=μήπως ἐπιτεθοῦν—*φυλακή*=φρουρά.

Πραγματικαί. *Παρ' Ἀριαίου ὢν τοῦ Μένωνος.* Ἐμβάλλει εἰς ὑποψίαν τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἐζητήθη δι' αὐτὴν τὴν ἀνακοίνωσιν ὁ Μένων.

Παραγρ. 19—20.

Γλωσσικαί. *Οὐκ ἀκόλουθα εἴη τό...*=εἶνε ἀνακόλουθον (ὄχι λογικὸν) τό....—*ἐπιτιθεμένους δεήσει νικᾶν ἢ ἡττᾶσθαι*=ἐὰν ἐπιτεθοῦν ἢ θὰ νικήσουν ἢ θὰ νικηθοῦν—*οὐδὲ γὰρ ἔχοιμεν ἂν*=διότι δὲν θὰ εἴχομεν (μέρος)—*ὅποι φυγόντες*=ὅπου ἀφοῦ καταφύγωμεν—*οὐδὲ μὴν οὐδεὶς δυνήσεται βοηθῆσαι αὐτοῖς πολλῶν ὄντων πέραν λελυμένης τῆς γεφύρας*=ἀλλὰ καὶ οὔτε θὰ δυνηθῇ κανεὶς νὰ τοὺς βοηθήσῃ, ἂν καὶ εἶνε πολλοὶ πέραν, ὅταν ἔχει λυθῇ ἡ γέφυρα.

Παραγρ. 21—24.

Γλωσσικαί. *Πόση τις εἴη ἡ χώρα*=πόση περίπου ἦτο ἡ ἔκτασις τῆς χώρας—*ἔνεισι*=ὑπάρχουν ἐντὸς αὐτῆς—*ὑποπέμπω*=στέλλω σκοπίμως—*ὀκνῶ*=φοβοῦμαι—*διελόντες*=ἀφοῦ διαλύσουν τὴν γέφυραν—*ἐρύματα*=ὀχυρώματα—*ἀγαθή*=εὔφορος—*καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων*=καὶ διότι ὑπῆρχον ἐντὸς αὐτῆς, ὅσοι θὰ τὴν ἐκαλλιεργοῦσαν—*καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο*=μήπως γίνῃ καταφύγιον—*ἐπειδὴ δὲ ἕως ἐγένετο*=ἀφοῦ δὲ ἐξημέρωσε—*ὡς οἷόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως*=μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα προφυλακτικὰ μέτρα—*ὡς διαβαινόντων ἔμελλον ἐπιθήσεσθαι*=ὅτι ἔμελλον νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν κατὰ τὴν διάβασιν—*αὐτῶν*=ἐξ αὐτῶν.

Πραγματικαί. *Ἐζευγμένων*=ὁ μοναδικὸς τρόπος ζεύξεως μεγάλων ποταμῶν εἶνε ὁ διὰ πλοίων.

ΚΕΦ. 5 Παρ. 1—5.

Γλωσσικαί. *Φανερὰ ἐπιβουλή*=ἐχθροπραξία.—*συγγίγνομαι*=συναντῶμαι.—*ἐροῦντα*=νὰ κάμῃ γνωστόν.—*χρῄζει* = ἐπιθυμεῖ.—*ἑτοίμως*=μὲ προθυμίαν.—*φυλαττόμενον ἡμᾶς*=ὅτι προφυλάτ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τεσαι ἀπὸ ἡμᾶς.—*σκοπῶν*=ἂν καὶ ἐξετάζω.—*αἰσθάνομαι*= ἐννοῶ. —*εἰς λόγους ἐλθεῖν*=νὰ ἐξηγηθῶμεν. *ὅπως ἐξέλοιμεν*=πῶς νὰ ἀφαιρέσωμεν.—*φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν* =θέλοντες νὰ προκάμουν (νὰ κακοποιήσουν) πρὶν νὰ πάθουν.—*ἀνήκεστα*=ἀθεράπευτα.—*τοὺς οὔτε μέλλοντας*=πρὸς ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν εἶχον σκεφθῆ.

Παράγ. 6—12.

Γλωσσικαί. *Συνουσίαις*= μὲ προφορικὰς ἐξηγήσεις.—*ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὑτῷ παρημεληκὼς*=ὅστις δὲ συναισθάνεται, ὅτι ἔχει παραμελήσει (τοὺς ὅρκους).—*οὔτ' ἀπὸ ποίου τάχους οὔτε ὅποι φεύγων*=οὔτε μὲ ποίαν ταχύτητα, οὔτε ποῦ καταφεύγων.—*ἄν τις ἀποφύγοι*=ἤθελέ τις ἀποφύγει.—*ἀποδραίη*=ἤθελε δραπετεύσει.—*οὐθ' ὅπως ἂν ἀποσταίη*=οὔτε πῶς ἤθελεν ἀπομακρυνθῆ. —*ὕποχα*=ὑποχείρια.—*ἴσον κρατοῦσι*=ἐξ ἴσου κυριαρχοῦσι.—*οὕτω γιγνώσκω*=αὐτὴν τὴν γνώμην ἔχω.—*τὴν φιλίαν συνθέμενοι* =ἀφοῦ συνήψαμεν τὴν φιλίαν.—*κατατίθεμαι*=ἐμπιστεύομαι.—*τῶν ἀνθρωπίνων*=ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα.—*εὔπορος*=εὐκολοδιάβατος.=*διὰ σκότους*=σκοτεινή —*ἐπίσταμαι*=γνωρίζω.—*μεστὴ ἀπορίας*=πλήρης δυσκολιῶν.—*μανέντες σε κατακτείναιμεν* =ἀφοῦ γίνωμεν μανιακοὶ ἠθέλομεν σὲ φονεύσει.—*τὸν μέγιστον ἔφεδρον*=τὸν μέγιστον ξεκούραστον ἀντίπαλον.—*ἧ πολεμίᾳ ἐχρῆτο* =τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐχθρικήν.—*Τίς οὕτω μαίνεται*=ποῖος εἶναι τόσον τρελλός.

Παραγρ. 13—15.

Γλωσσικαί. *Ὑμῖν λυπηροὺς ὄντας*=ὅτι σᾶς εἶνε ἐνοχλητικοὶ—*ἂν ταπεινοὺς παρασχεῖν*=ὅτι ἠθέλομεν τοὺς ταπεινώσει.—*τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ*=τὴν εὐτυχίαν σου.—*οἷς ὑμᾶς γινώσκω τεθυμωμένους*—κατὰ τῶν ὁποίων σᾶς γνωρίζω ὅτι εἶσθε ὠργισμένοι.—*ἂν κολάσαισθε*=ἠθέλετε τιμωρήσει —*τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης*=ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν τώρα μαζύ μου.—*ἀλλὰ μὴν ἐν τοῖς*= ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν...—*φίλος ὡς μέγιστος ἂν εἴης*=ὁ καλύτερος φίλος ἠδύνασο νὰ εἶσαι.—*λυπῶ*=ἐνοχλῶ.—*ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο*=ἤθελες συμπεριφερθῆ ὡς κυρίαρχος.—*ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ, σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως*=τὴν ὁποίαν ἠθέλομεν σοῦ ὀφείλει δικαίως, ἐὰν σωθῶμεν ὑπὸ σοῦ.—*ἐμοὶ ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι*=ἐγὼ σκεπτόμενος νομίζω ὅτι εἶνε τόσον παρά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δοξον. - *ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι*=θὰ ἤκουον μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως.

Πραγματικαί. (Παρ 1—15). *Θεῶν ὅρκοι·* καὶ ἂν ὁ Κλέαρχος δὲν πιστεύῃ εἰς τοὺς θεούς ἡ ἀντίληψις τοῦ πλήθους ὅτι ἡ παράβασις τῶν ὅρκων εἶναι κακὴ πρᾶξις, ἐμποδίζει τοὺς Ἕλληνας νὰ παραβοῦν αὐτούς. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ παραδείγματα παραβάσεως τῶν ὅρκων.—*ἐμαυτὸν στερήσαιμι*=ὁ Κλέαρχος θέλει νὰ πείσῃ τὸν Τισσαφέρνην, ὅτι καὶ αὐτὸς προσωπικῶς προσδοκᾷ ὠφελείας παρ' αὐτοῦ.—*τὴν Κύρου χώραν*=ὁ Τισσαφέρνης εἰς ἀνταμοιβὴν ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν σατραπείαν καὶ τὰ ἀξιώματα τοῦ Κύρου.—*Μυσοί, Πισίδαι, Αἰγύπτιοι*=οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Πισίδαι ἔκαμνον ληστρικὰς ἐπιδρομάς, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι εἶχον ἀποστατήσει.

Παραγρ. 16—23.

Γλωσσικαί. *Ἀπαμείβομαι*=ἀποκρίνομαι.—*ταῦτα γινώσκων*=ἀφοῦ αὐτὰς τὰς ἰδέας ἔχεις.—*καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι*=ὅτι θὰ ἤθελες νὰ βλάψῃς καὶ τὸν ἑαυτόν σου.—*ὡς ἂν μάθῃς*=διὰ νὰ μάθῃς.—*πότερά σοι δοκοῦμεν*=τί νομίζεις.—*ἀπορεῖν*=ὅτι στερούμεθα.—*ἐν ᾗ*=διὰ τοῦ ὁποίου (ὁπλισμοῦ).—*ἀντιπάσχω*=βλάπτομαι.—*χωρίων ἐπιτηδείων*=ὀχυρῶν τόπων.—*φίλια ὄντα*=ἂν καὶ εἶναι φιλικά.—*διαπορεύομαι*=διαβαίνω.—*ὑμῖν ὄντα πορευτέα*=ὅτι πρέπει σεῖς νὰ ὑπερβῆτε.—*ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν*=δυνάμεθα ἀφοῦ προκαταλάβωμεν.—*ἄπορα ὑμῖν παρέχειν*=νὰ σᾶς τὰ καταστήσωμεν ἀδιάβατα.—*ὑμῶν ταμιεύεσθαι ὁπόσοις*=νὰ ξεχωρίζωμεν ἀπὸ σᾶς ὅσους - *εἰ μὴ διαπορεύοιμεν*=ἂν δὲν σᾶς διαβιβάσωμεν.—*εἰ ἡττώμεθα*=ἂν δὲν ἐπιτύχωμεν.—*κρεῖττον τοῦ καρποῦ*=ἀνώτερον τῶν καρπῶν τῆς γῆς.—*ἀντιτάξαι ὑμῖν λιμὸν*=νὰ ἀντιτάξωμεν εἰς σᾶς τὴν πεῖναν.—*ᾧ οὐδ'....μάχεσθαι ἂν δύναισθε*=τὸν ὁποῖον δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ καταπολεμήσητε.—*ἀγαθοί*=γενναῖοι. *πόρους*=μέσα.—*τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα*=ἠθέλομεν ἐκλέξει τοῦτον τὸν τρόπον (τὰς σπονδάς).—*πρὸς θεῶν*=ἀπέναντι τῶν θεῶν.—*ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων*=εἶνε ἰδιότης ἀνθρώπων εὑρισκομένων εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν.—*καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων*=καὶ πιεζομένων ὑπὸ ἀνάγκης.—*ἀλόγιστοι.. ἠλίθιοι*=ἀσυλλόγιστοι..μωροί.—*τί δὴ ἐξὸν*=διὰ τί λοιπὸν ἂν καὶ δυνάμεθα.—*οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἤλθομεν*=δὲν προέβημεν εἰς τοῦτο.—*ὁ ἐμὸς ἔρως, τὸ τοῖς Ἕλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι*—ἡ μεγάλη μου ἐπιθυμία...δηλ. τὸ νὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γίνω ἄξιος ἐμπιστοσύνης εἰς τοὺς Ἕλληνας.—*καὶ ᾧ Κῦρος... ἰσχυρὸν*=καὶ μὲ ἐκεῖνο τὸ μισθοφορικὸν στράτευμα μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Κῦρος ἐξεστράτευσε ἔχων ἐμπιστοσύνην ἕνεκα μισθοδοσίας, μὲ τοῦτο ἐγὼ νὰ καταδῶ ἰσχυρὸς ἕνεκα εὐεργεσίας.—*τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ...καὶ ἕτερος ἂν εὐπετῶς ἔχοι*—τὴν δὲ τιάραν ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἄλλος δύναται νὰ φορῇ εὐκόλως.

Πραγματικαί. *Κρεῖττον τοῦ καρποῦ·* διὰ τοῦ πυρὸς δύνανται νὰ καταστρέψωσι τὰ τρόφιμα· τοῦτο δὲ τὸ στρατηγικὸν σχέδιον πλεῖστοι ἐφήρμοσαν μέχρι σήμερον. *Τιάρα·* εἶνε Περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τὸ ὁποῖον μόνον ὁ βασιλεὺς ἐφόρει ὀρθόν. Διὰ τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τιάρας θέλει ὁ Τισσαφέρνης νὰ ὑποδηλώσῃ ἴσως εἰς τὸν Κλέαρχον, ὅτι ἔχει καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν φιλοδοξίαν τοῦ Κύρου καὶ συνεπῶς θὰ λάβῃ ἀνάγκην τῶν Ἑλλήνων.

Παραγρ. 24—26.

Γλωσσικαί. *Οὐκοῦν*=λοιπόν.—*τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων*=ἐνῷ τοιοῦτοι λόγοι φιλίας ὑπάρχουν εἰς ἡμᾶς.—*διαβάλλοντες*=μὲ τὰς διαβολάς.—*ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω*—θὰ ἀποκαλύψω.—*ὅθεν*=πόθεν (ἀπὸ ποίους).—*ἐκ*=κατόπιν.—*φιλοφρονοῦμαι* θέλω νὰ περιποιηθῶ.—*σύνδειπνον ἐποιήσατο*=συνέφαγε (μὲ αὐτόν).

Παραγρ. 27—30.

Γλωσσικαί. *Δῆλος τ' ἦν οἰόμενος διακεῖσθαι*=καὶ ἦτο φανερὸν ὅτι ἐνόμιζε ὅτι διέκειτο.—*οὓς ἐκέλευσεν*=ὅσους ὑπέδειξεν (ὁ Τισ.).— *ἂν λεχθῶσιν διαβάλλοντες* = ἂν ἀποδειχθοῦν ὅτι διαβάλλουν—*ὡς κακόνους τοῖς Ἕλλησιν τιμωρηθῆναι*=νὰ τιμωρηθῶσιν ὡς ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων.—*εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρα συγγεγενημένον Τισσαφέρνει*=ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι αὐτὸς καὶ κρυφίως εἶχε συναντηθῇ μὲ τὸν Τισσαφέρνη —*ὅπως τὸ στράτευμα κλπ.*=ἵνα ἀφοῦ κάμῃ ἰδικόν του τὸ στράτευμα γίνῃ φίλος τοῦ Τισσαφέρνους.—*πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην*=νὰ εἶνε ἀφωσιωμένον πρὸς αὐτόν.—*τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδὼν εἶναι*=ὅσοι δὲ τὸν παρενοχλοῦν νὰ ἐκδιωχθοῦν.—*πιστεύω* = ἔχω ἐμπιστοσύνην.—*κατατείνω*=ἀντιτείνω.—*ἔστε διεπράξατο*—ἕως ὅτου κατώρθωσε.—*ὡς εἰς ἀγορὰν*=ἄνευ ὅπλων.

Πραγματικαί. *Ἔλεγεν·* ὁ Κλέαρχος συνήθροισε τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα καὶ ἀνεκοίνωσε τὰ διαμειφθέντα μὲ τὸν Τισσαφέρνη.=*στρατιωτῶν τινες*=τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρουσιάζεται εἰς τὸν στρατὸν χωρὶς νὰ διασαλεύῃ τὴν πειθαρχίαν.

Παραγρ. 31—34.

Γλωσσικαί. *Ἐπὶ θύραις*=ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς.—*ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου*=κατόπιν ἑνὸς συνθήματος.—*ᾧτινι τυγχάνοιεν*= ὁποιονδήποτε συνήντων.—*ἀμφιγνοῶ*=δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω.—*τετρωμένος*=τραυματισμένος.—*ἐκ τούτου δὴ*=κατόπιν λοιπὸν τούτου.—*αὐτίκα ἥξειν αὐτοὺς*=ὅτι ἀμέσως θὰ ἐπιτεθοῦν αὐτοὶ (οἱ Πέρσαι).

Πραγματικαί. *Συνελαμβάνοντο·* ἡ εὐπιστία τοῦ Κλεάρχου παίξαντος μὲ ἀνοιχτὰ τὰ χαρτιὰ πληρώνεται ἀκριβά.

Παραγρ. 35—37.

Γλωσσικαί. *Σὺν αὐτοῖς ὁρᾶν καὶ γινώσκειν*—ὅτι μετ᾽ αὐτῶν ἔβλεπε καὶ ἀνεγνώριζε—*φυλαττόμενοι*=μὲ φρουράν.—*ἐτύγχανεν ἀπών*=ἐτύχαινε νὰ εἶναι ἀπών. — *ἐπισιτιζομένοις* =οἵτινες ἐπρομηθεύοντο τρόφιμα.

Πραγματικαί. *Τισσαφέρνους ἀδελφόν·* ἐκ τούτου δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ τὴν συνεννόησιν μεταξὺ Ἀριαίου καὶ Τισσαφέρνους.

Παραγρ. 38—42.

Γλωσσικαί. *Ἐπειδὴ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον*=ἀφοῦ ἐστάθησαν ἔτσι, ὥστε νὰ ἀκούωνται.—*ἐπεὶ ἐπιορκῶν ἐφάνη*=ἐπειδὴ ἀπεδείχθη ὅτι παρέβη τοὺς ὅρκους.—*ἔχει τὴν δίκην*=ἐτιμωρήθη.—*ὅτι*= διότι.—*ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσὶν*=τιμῶνται ἐξαιρετικά.—*αὐτοῦ*=ἰδικά του.—*δοῦλος*=ὑπήκοος.—*ᾔσθε*=ᾔσθε.—*ὀμόσαντες....νομιεῖν*= ἀφοῦ ὡρκίσθητε....νὰ ἔχετε.—*προδόντες*=ἀφοῦ ἐπροδώσατε.—*οἷς ὤμνυτε ἀπολωλέκατε*=μὲ τοὺς ὁποίους ὡρκίσθητε, ἔχετε φονεύσει. *ἐπὶ τούτῳ*=μετὰ ταῦτα.—*δεῦρο*=ἐνταῦθα.

Πραγματικαί. *Τῷ ἀθεωτάτῳ·* οἱ Ἕλληνες ἐννοοῦν ὅλην τὴν πλεκτάνην τοῦ Τισσαφέρνους.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ΄.

ΚΕΦ. 1ον. Παρ. 2—3.

Γλωσσικαί. *Συνειλημμένοι ἦσαν*=ὑπερ. τοῦ συλλαμβάνομαι. —*οἱ συνεπισπόμενοι*=ὅσοι ἠκολούθησαν=*ἐννοούμενοι*=διότι διεννοοῦντο. — *ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις*—εἰς τὸ κέντρον τοῦ Περσικοῦ κράτους.—*κύκλῳ αὐτοῖς πάντῃ*=πανταχοῦ δὲ γύρω τους.— *οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια*=ὄχι ὀλιγώτερα τῶν 10 χιλ. σταδίων.— *ἡγεμὼν δὲ*=ὁδηγὸς δέ. — *διείργω*=ἐμποδίζω.—*καταλελειμμένοι ἦσαν*=εἶχον ἐγκαταλειφθῆ.—*εὔδηλον ἦν*=ἦταν ὁλοφάνερο. *κατακαίνω*=φονεύω.—*ἂν ληφθείη*=ἤθελεν ἀπομείνει.— *ἀθύμως ἔχοντες*=κατεχόμενοι ὑπὸ στενοχωρίας.—*σίτου ἐγεύσαντο*=ἔφαγον.— *πῦρ ἀνέκαυσαν*=ἄναψαν φωτιά.—*καθεύδειν*=νὰ κοιμηθοῦν — *οὓς οὔποτ᾽ ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι*=τοὺς ὁποίους δὲν ἐπίστευον ὅτι θὰ ἐπανίδουν πλέον.—*οὕτω διακείμενοι*=εἰς τοιαύτην ψυχικὴν κατάστασιν εὑρισκόμενοι.

Πραγματικαί. *Σὺν Κύρῳ ἀναβάντες*· δηλ. ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄλλοι Πέρσαι τοῦ Κύρου.—*μύρια στάδια*=εἶνε 1900 περίπου χιλιόμετρα.—*ἀνέκαυσαν*=πυρὰς ἤναπτον τὴν νύκτα καὶ διὰ παρασκευὴν φαγητοῦ καὶ πρὸ παντός, διὰ θέρμανσιν· εἶνε δὲ ἀναγκαιότατα εἰς τοιαύτας περιστάσεις.

Παραγρ. 4—10.

Γλωσσικαί. *Μετεπέμψατο οἴκοθεν ξένος ὢν ἀρχαῖος*=προσεκάλεσεν ἐκ τῆς πατρίδος, διότι ἦτο ἀρχαῖος φίλος.—*κρεῖττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος*=ὅτι τὸν ἐθεώρει ὠφελιμώτερον ἀπὸ τὴν πατρίδα του εἰς τὸν ἑαυτόν του.—*μή τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη*=μήπως κατηγορηθῇ ὑπὸ τῆς πόλεως.—*ὅτι ἐδόκει ὁ Κῦρος συμπολεμῆσαι*=διότι ἐφαίνετο ὁ Κῦρος ὅτι συνεπολέμησε.— *κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι ἂν τὴν ὁδὸν*=μετ᾽ ἐξησφαλισμένης ἐπιτυχίας ἤθελε κάμει τὴν πορείαν.—*ἐπινοῶ*=συλλογίζομαι.—*καλῶς πράξας*=ἀφοῦ ἐπιτύχῃ.—*ἀνεῖλε*=ἐχρησμοδότησε.—*πάλιν*=εἰς τὰς Ἀθήνας.—*ᾐτιᾶτο*=κατηγοροῦσε —*λῷον εἴη αὐτῷ*=ἦτο ὠφελιμώτερον εἰς αὐτόν.—*ἰτέον εἶναι*=ὅτι ἔπρεπε νὰ πορευθῇ.—*ὅπως ἂν πορευθείη*=πῶς θὰ ἐταξίδευε.—*ἤρου*=ἠρώτησες.—*οἷς ἀνεῖλε*=

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς ὅσους ἐχρησμοδότησε (θεούς).—*καταλαμβάνω*=προφθάνω.—*ὁρμᾶν τὴν ἄνω ὁδὸν*=νὰ ἀρχίσουν τὴν ἐκστρατείαν. —*προθυμουμένου*=ἐνῷ προσεπάθει νὰ τὸν πείσῃ.—*ᾔδει τὴν ἐπὶ βασιλείᾳ ὁρμὴν*=ἐγνώριζε τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ βασιλέως.—*σαφὲς ἐδόκει εἶναι*=ἐφαίνετο ὅτι εἶνε φανερόν. — *φοβούμενοι*= μολονότι ἐφοβοῦντο.

Πραγματικαί. *Κρείττω τῆς πατρίδος·* ὁ Πρόξενος, ὁ Κλέαρχος καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ δύνανται νὰ ὀνομασθοῦν τυχοδιῶκται.—*ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν·* ὁ Ξενοφῶν δὲν ἐρωτᾷ τὸ μαντεῖον ὡς συνεβούλευσε αὐτὸν ὁ Σωκράτης, διότι θέλει νὰ πορευθῇ εἰς τὰς Σάρδεις ἐλπίζων ὠφελείας παρὰ τοῦ Κύρου.

Παραγρ. 11—14.

Γλωσσικαί. *Μικρὸν δι' ὕπνου λαχὼν*=ἀφοῦ δὲ ἐκοιμήθη ὀλίγον.—*ἔδοξεν αὐτῷ*=τοῦ ἐφάνη.—*σκηπτὸς*=κεραυνός.—*ἐκ τούτου λάμπεσθαι*=ὅτι ἕνεκα τούτου ἐφωτίσθη.—*τῇ μὲ ἔκρινεν*=ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐθεώρει.—*ἐφοβεῖτο....μὴ*=ἐφοβεῖτο....μήπως.—*ὅτι ἐδόκει αὐτῷ*=διότι τοῦ ἐφαίνετο.—*ὑπό τινων ἀποριῶν*=ἀπὸ μερικὰς δυσκολίας.—*ὁποῖόν τι μὲν δὴ ἐστι τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν*=πῶς μὲν βέβαια ἐξηγεῖται περίπου ὅτι εἶδε τοιοῦτον ὄνειρον.—*ἔξεστι σκοπεῖν*=δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ.—*ἐπειδὴ*=ἀφοῦ.—*ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει*=σκέπτεται.—*τί κατάκειμαι*=διατί εἶμαι ξαπλωμένος.—*εἰ δὲ γενησόμεθα*=ἐὰν δὲ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν.—*τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ....ἀποθανεῖν*=τί ἐμποδίζει νὰ μὴ ἀποθάνωμεν.—*ἐπιδόντας*=ἀφοῦ ἴδωμεν.—*ὥσπερ ἐξὸν*=ὡς νὰ ἐπετρέπετο.—*προσδοκῶ*=περιμένω.—*ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμείνω*=ἕως πότε νὰ περιμένω.—*οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι ἐὰν σήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις*=διότι ἐγὼ δὲν θὰ γίνω πλέον πρεσβύτερος, ἐὰν σήμερον παραδοθῶ εἰς τοὺς πολεμίους.

Πραγματικαί. *Ἐκ Διός·* οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι τὰ ὄνειρα προέρχονται ἐκ τοῦ Διός.—*πρεσβύτερος·* δηλ. εἰς ἡλικίαν κατάλληλον νὰ γίνῃ στρατηγός, διότι τότε ἦτο νέος.

Παραγρ. 15—20.

Γλωσσικαί. *Οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἵοις ἐσμὲν*=οὔτε νὰ εἶμαι ξαπλωμένος πλέον βλέπων εἰς ποίαν δύσκολον θέσιν εὑρισκόμεθα,—*ἐξέφηναν*=ἐκήρυξαν φανερά.—*ἡμῶν δὲ οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται* = ἀπὸ μᾶς δὲ κανεὶς καθόλου δὲν φροντίζει.— *ὑφί-*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εμαι=ἀμελῶ.—*καὶ τεθνηκότος ἤδη*=καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του πλέον.—*ὡς δοῦλον ποιήσοντες*=ἵνα τὸν καταστήσωμεν δοῦλον.—*ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς...παράσχοι*=ἄρα δὲν θὰ κάμῃ τὰ πάντα, ἵνα ἐμβάλῃ.—*ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος*=ἀφοῦ μᾶς βασανίσῃ σκληρότατα.—*ὅπως τοι μὴ*=πῶς βέβαια νὰ μή.... —*ποιητέον*=πρέπει νὰ κάμωμεν.—*ἔστε ἦσαν*=ἐφ' ὅσον ἴσχυον.—*διαθεῶμαι*=παρατηρῶ προσεκτικά.—*ὡς*=πόσον.—*χρυσὸν δὲ ἐσθῆτα δὲ*=(πόσα) δὲ χρήματα, πόσα δὲ ἐνδύματα (εἶχον)—*τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην*=ὅταν δὲ πάλιν ἐνθυμούμην τὴν θέσιν τῶν στρατιωτῶν μας.—*ὅτι ἡμῖν οὐδενὸς μετείη*=ὅτι τίποτε δὲν ἀπελαμβάνομεν.—*εἰ μὴ πριαίμεθα*=ἂν δὲν ἠθέλομεν ἀγοράσει.—*ὅτου δ' ὠνησόμεθα ᾔδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας*=ἤξαιρα δὲ ἀκόμα, ὅτι ὀλίγοι εἶχον ἐκεῖνο, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ ἀγοράσουν.—*ἄλλως δέ πως......ἢ ὠνουμένους ὅρκους ἤδη κατέχοντας ἡμᾶς*=(ἐγνώριζον) δὲ ὅτι κατ' ἄλλον τρόπον....ἢ δι' ἀγορᾶς μᾶς ἠμπόδιζον πλέον οἱ ὅρκοι.

Πραγματικαί. *Κηδεμὼν* ὑπονοεῖ τὴν μητέρα τοῦ Κύρου, ἥτις τὸν ὑπεστήριζε.

Παράγρ. 21—25.

Γλωσσικαί. *Λελύσθαι μοι δοκεῖ*=μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχει τελειώσει.—*ὕβρις*=αὐθαιρεσία.—*ἐν μέσῳ γὰρ ἤδη κεῖται*=διότι πρὸ ἡμῶν ἤδη ὑπάρχουν.—*ἆθλα*=ὡς βραβεῖα.—*ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ὦσιν*=εἰς ὁποίους ἀπὸ ἡμᾶς θὰ ἦσαν.—*ἀμείνους*=γενναιότεροι.—*ὡς τὸ εἰκὸς*=φυσικά.—*αὐτοὺς ἐπιωρκήσασι*=παρέβησαν τοὺς ὅρκους αὐτῶν.—*στερρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα*=ἀπεμακρυνόμεθα ἀπ' αὐτὰ αὐστηρῶς.— *ἐξεῖναι* = ὅτι εἶνε δυνατὸν εἰς ἡμᾶς.— *θάλπη* =καύσωνα.—*ψυχὰς ἀμείνονας*=φρόνημα ἀνώτερον.—*πρὸς τῶν θεῶν*=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν.—*παρακαλῶ*=προσκαλῶ.—*κάλλιστα* =ἐνδοξότατα.—*ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι*=ἄς ἀρχίσωμεν τοῦ νὰ παρακινήσωμεν.—*ἀξιοστρατηγότεροι*=ἀνώτεροι στρατηγοί.—*ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα*=νὰ ἀρχίσωμεν αὐτὸν τὸν ἀγῶνα.—*τάττετε ἐμὲ ἡγεῖσθαι*=προτιμᾶτε νὰ προηγηθῶ ἐγώ.—*ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν*=νομίζω ὅτι εἶμαι ἀκμαῖος νὰ ἀπομακρύνω.

Πραγματικαί. *Ἀγαθά* ἐπιτήδεια, θεράποντας, κτήνη, χρυσόν, ἐσθῆτα.—*τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον*=λόγῳ τῆς ἀτελοῦς των ἀσκήσεως.—*ἄλλους ἐλθεῖν*=ὁμιλεῖ διὰ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐκ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸς τῶν τοῦ Προξένου.—*κάλλιστα ἔργα*=ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Παραγρ. 26—31.

Γλωσσικαί. *Βοιωτιάζων τῇ φωνῇ*=ὅστις ὡμίλει τὴν βοιωτικὴν διάλεκτον.—*ἄλλως πως σωτηρίας ἂν τυχεῖν*=ὅτι θὰ ἐσώζετο κάπως διαφορετικά.—*ἤρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας*=ἤρχιζε νὰ ἀριθμῇ τὰς δυσκολίας.—*δρῶν*....*ἀκούων μέμνησαι*=ἂν καὶ βλέπεις... ἂν καὶ ἀκούῃς ἐνθυμεῖσαι.—*ἐν ταὐτῷ ἦσθα τούτοις*=εὑρίσκεσο μεταξὺ τούτων.—*παρασκηνῶ τινί*=στήνω σκηνὰς πλησίον τινος. —*τί οὐκ ἐποίησε*=τί προσπαθείας δὲν κατέβαλε.—*οὐ νῦν ἐκεῖνοι παιόμενοι*....*οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύνανται*=δὲν εἶναι τώρα ἐκεῖνοι, οἵτινες κτυπώμενοι οὔτε νὰ ἀποθάνουν οἱ ταλαίπωροι δὲν δύνανται.—*καὶ μαλ' οἶμαι, ἐρῶντες*=ἂν καὶ πολύ, νομίζω, τὸ ἐπιθυμοῦσι.—*φλυαρεῖν φὴς*=ἀποκαλεῖς φλυάρους.—*ἰόντας*=ἀφ' οὗ ἔλθωσι (εἰς τὸν βασιλέα).—*δοκεῖ μοι*....*μήτε προσίεσθαι εἰς ταὐτὸ ἡμῖν αὐτοῖς*=προτείνω....οὔτε νὰ διευθύνεται εἰς τὸ αὐτὸ μέρος μὲ ἡμᾶς.—*ἀφελομένους*=ἀφοῦ τοῦ ἀφαιρέσωμεν.—*ὡς τοιούτῳ*=ὡς ὑποζύγιον.—*ἐντεῦθεν*=κατόπιν.—*τούτῳ προσήκει τῆς Βοιωτίας*=εἶνε ἄξιος τῆς Βοιωτίας.

Πραγματικαί. *Τὰ ὦτα τετρυπημένον*· οὗτοι ἐθεωροῦντο θηλυπρεπεῖς καὶ δουλικοί.—*Βοιωτίας ἄξιος*=οἱ Βοιωτοὶ ἐθεωροῦντο τότε χοντροὶ κατὰ τὰ ἤθη καὶ εὐήθεις.

Παραγρ. 32—34.

Γλωσσικαί. *Οἱ ἄλλοι*=πλὴν τοῦ Ἀπολλωνίδου.—*παρακαλῶ*=προσκαλῶ—*ὁπόθεν δὲ οἴχοιτο*=ἐκεῖ δὲ ἀπὸ ὅπου ἔλειπε.—*ἐγένοντο οἱ συνελθόντες ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν*=ὁ ἀριθμὸς τῶν συνελθόντων ἔφθασε περίπου τοὺς 100.—*ὧν*=ἐπειδὴ ἦτο—*ἡμῖν ὁρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε*=ἡμεῖς βλέποντες τὴν δύσκολον θέσιν μας ἀπεφασίσαμεν—*καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν*=καὶ ἡμεῖς νὰ συνέλθωμεν.

Παραγρ. 35—38.

Γλωσσικαί. *Συνειλήφασιν (συλλαμβάνω) ἡμῶν*=ἔχουσι συλλάβει ἐξ ἡμῶν.—*ἡμῖν ποιητέα*=ἡμεῖς πρέπει νὰ πράξωμεν.—*μέγιστον ἔχετε καιρὸν*=εὑρίσκεσθε ὑπὸ ἐξαιρετικὰς συνθήκας.—*βλέπω*=ἀποβλέπω.—*φανεροὶ ἦτε*=φανῆτε.—*ἔψονται καὶ πειρά-*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σονται=θὰ ἀκολουθήσουν καὶ θὰ προσπαθήσουν. - *πλεονεκτῶ*= ὑπερέχω. - *ἀξιοῦν*=νὰ ἔχουν τὴν ἀξίωσιν.—*προβουλεύειν καὶ προπονεῖν, ἥν ποῦ δέῃ*=καὶ νὰ προνοῆτε καὶ νὰ κοπιάζετε πρότερον, ἂν ληφθῇ καμμία ἀνάγκη.—*ὡς συνελόντι εἰπεῖν*=γενικῶς.

Παραγρ. 39—45.

Γλωσσικαί. *Πάνυ ἐν καιρῷ*=εἰς πολὺ κατάλληλον περίστασιν. *φυλακας*=φρουράς. - *οὕτω γ᾽ ἐχόντων*=ὅταν εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὑρίσκωνται (οἱ στρατιῶται).—*ὅ,τι ἄν τις χρήσαιτο αὐτοῖς*= εἰς τί ἠδύνατό τις νὰ τοὺς χρησιμοποιήσῃ.—*δέοι*=ληφθῇ ἀνάγκη. —*τρέπω τὰς γνώμας*=μεταβάλλω τὰς σκέψεις. - *ἐννοῶνται*=σκέπτονται.—*πείσονται (πάσχω)*=θὰ πάθουν.—*ἡ τὰς νίκας ποιοῦσα*=ἡ νικῶσα. *ὁπότεροι ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσι*=ὁποιοι ἐκ τῶν δύο (ἀντιπάλων) εὐτολμότεροι εἰς τὸ φρόνημα ἐπέρχονται. - *μαστεύω*=ἐπιδιώκω —*ἐγνώκασι*=ἔχουν ἐννοήσει.—*περὶ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν*=περὶ τοῦ ἐντίμου θανάτου.—*ἕως ἂν ζῶσιν*= ἐφ᾽ ὅσον ζῶσιν.—*καταμαθόντας*=ἀφοῦ προσέξωμεν πολύ.—*αὐτοὺς* =ἐμεῖς.—*ἡρέθησαν*=ἐξελέγησαν.

Πραγματικαί *Οὐ δέχονται*· ἀληθέστατον ὅτι οἱ ἐπιτιθέμενοι πάντοτε σχεδὸν ἐκδιώκουν τοὺς ἀμυνομένους.

ΚΕΦ. 2ον. Παρ. 1 καὶ 8—9.

Γλωσσικαί. *Ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε*=καὶ ἤρχισε νὰ χαράζῃ.—*εἰς τὸ μέσον*=ἐκ τοῦ στρατοπέδου.—*καταστήσαντας*= ἀφοῦ τοποθετήσωσι.—*τὴν...λέγει*=περὶ τῆς....ὡμίλησε —*αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι*=νὰ φερθῶμεν φιλικὰ πρὸς αὐτούς.=*ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν*=θὰ χάσωμεν ἐντελῶς τὸ θάρρος μας—*διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν*=ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτούς.— *ὧν πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς*=νὰ τιμωρήσωμεν αὐτοὺς δι᾽ ὅσα ἔπραξαν.=*διὰ παντὸς πολέμου*=μὲ πᾶν πολεμικὸν μέσον. —*δοκεῖ μοι εὔξασθαι θύσειν σωτήρια*=προτρέπω νὰ ὑποσχεθῶμεν, ὅτι θὰ θυσιάσωμεν διὰ τὴν σωτηρίαν.—*συνεπεύχομαι*=ὑπόσχομαι.—*ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα*=εἰς ὅποιον ἡ πρότασίς μου ἀρέσει.— *ἦρχετο*=ἐξηκολούθησε.—*πάλιν ὧδε*=πάλιν (τὸν λόγον) ὡς ἑξῆς.

Πραγματικαί. *Διὰ παντὸς πολέμου* μὲ φανατισμόν.—*οἰωνός*· εἶνε σημεῖον τῶν θεῶν, δι᾽ οὗ ἐξεδηλοῦτο ἡ θέλησις αὐτῶν· ἡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρώτη του σημασία εἶνε πτηνόν· ἐνταῦθα ὁ πταρμὸς φανερώνει ὅτι θὰ σωθοῦν οἱ Ἕλληνες, ὁ δὲ Ξενοφῶν δίδει ἐπίτηδες βαρύτητα εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διακόψας τὸν λόγον του κλπ.

Παραγρ. 10—13.

Γλωσσικαί. *Ἐμπεδῶ*=διαφυλάττω—*οὕτω δ' ἐχόντων εἰκὸς*= ἀφοῦ ἔτσι ἔχουν ταῦτα εἶναι φυσικόν.—*κἂν ἐν δεινοῖς ὦσιν*=καὶ ἂν εὑρίσκωνται εἰς δεινὰς περιστάσεις.—*εὐπετῶς*=εὐκόλως.—*ὡς ἀφανιοῦντοι*=ἵνα καταστρέψωσιν ἐντελῶς.—*ὑποστῆναι αὐτοὶ*=νὰ ἀντισταθῶσιν μόνοι.—*ὁπόσοι ς κατακάι οιεν*=ὅσους θὰ ἐφόνευον.—*χιμαίρας*=αἶγας.—*ἱκανὰς*=ἀρκετάς.—*ἀγείρω*=συναθροίζω.—*ἔστι τεκμήρια*=δυνάμεθα ὡς ἀποδείξεις.—*ἐγένεσθε*=ἐγεννήθητε.

Παραγρ. 14—16.

Γλωσσικαί. *Οὐ μὲν δὴ τοῦτο γε ἐρῶ*=ὅμως δὲν θὰ εἴπω βέβαια τοῦτο.—*ὡς καταισχύνετε αὐτοὺς*=ὅτι ἐντροπιάζετε αὐτοὺς (ὑπολειπόμενοι).—*ἀντιταξάμενοι τούτοις*=παραταχθέντες ἐναντίον τούτων.—*ἔκγονος*=ἀπόγονος.—*δήπου ὑμᾶς προσήκει*=πρέπει βέβαια σεῖς.—*ὄντες ἄπειροι*=ἂν καὶ δὲν τοὺς ἐγνωρίζετε.—*ἄμετρον*=ἀμέτρητον.—*τῷ πατρίῳ φρονήματι*=μὲ τὸ προγονικὸν θάρρος.—*τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι*=δὲν ἀξίζει πλέον νὰ τοὺς φοβεῖσθε.

Πραγματικαί. *Οὐ πολλαὶ ἡμέραι*· πλέον τοῦ μηνὸς εἶχε παρέλθει.

Παραγρ. 17—21.

Γλωσσικαί. *Μηδὲ μέντοι τοῦτο μεῖον δόξητε ἔχειν*=μὴ νομίσετε ὅτι εἶσθε κατώτεροι εἰς τοῦτο δηλ....—*κακίο ες*=ἀνανδρότεροι —*πρὸς ἐκείνους*=παραταχθέντες ἀπέναντι ἐκείνων.—*φυγῆς ἄρχειν*=νὰ κάμνουν ἀρχὴν φυγῆς.—*κρεῖττον*=προτιμώτερον.—*ἀθυμῶ*=δειλιάζω.—*δηχθεὶς (δάκνομαι)*=μὲ δαγκώματα.—*οἱ ποιοῦντες ὅ τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γ γνηται*=οἱ φέροντες τὰ ἀποτελέσματα (τὴν ἔκβασιν) τῶν μαχῶν.—*τὸ καταπεσεῖν*=τὸ πέσιμο.—*βεβηκότες*=ἔχοντες στερεωθῇ ἐπὶ τῆς γῆς —*παίω*=κτυπῶ —*ἤν τις προσίῃ*=ἂν κανεὶς ἤθελε μᾶς ἐπιτεθῇ —*ὅτου ἂν βουλώμεθα....τευξόμεθα*=θὰ ἐπιτύχωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἠθέλομεν.—*οὐκέτι*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἡγήσεται ἡμῖν=δὲν θὰ σᾶς εἶνε πλέον δδηγός.—*οὓς ἂν λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν*=ὅσους συλλαβόντες ἠθέλομεν διατάξει νὰ δδηγῶσιν —*εἴσονται*=θὰ γνωρίζουν καλά. - *ἢν τι περὶ ἡμᾶς ἁμαρτάνωσι*=ἂν μᾶς ἀπατήσωσι.—*ἁμαρτήσονται περὶ τὰς ψυχὰς καὶ σώματα*=θὰ τιμωρηθῶσι διὰ θανάτου ἢ διὰ σωματικῆς ποινῆς.—*μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου*=μικρὰς ποσότητας ἀντὶ πολλῶν χρημάτων. *τοῦτο*=τὰ χρήματα.—*αὐτοὺς*=ἡμεῖς.—*μέτρῳ χρωμένους, ὁπόσῳ*...=χρησιμοποιοῦντες ποσότητας ὅσας.....

Παραγρ. 22 -26.

Γλωσσικαί. *Τοὺς ποταμοὺς ἄπορον εἶναι*=ὅτι οἱ ποταμοὶ εἶνε ἀδιάβατοι.—*ἐξαπατηθῆναι διαβάντες*=ὅτι ἐξηπατήθητε διότι τοὺς διέβητε.—*πρόσω*=μακράν —*προϊοῦσα*=ὅταν τις προχωρήσῃ. —*διήσουσι*= μᾶς ἐπιτρέψουν νὰ διαβοῦμε.- *οὐ δ᾽ ὡς ἡμῖν γε ἀθυμητέον*=οὔτε τότε πρέπει νὰ στενοχωρηθοῦμε. *τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες*=ἀφοῦ κατέλαβον τὰ ὀχυρὰ μέρη —*καὶ ἡμᾶς δ᾽ ἂν ἔφην χρῆναι*=θὰ ἔλεγον δὲ ὅτι καὶ ἡμεῖς πρέπει.—*μήπω φανεροὺς εἶναι... ὡρμημένους*=νὰ μὴ δίδωμεν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἔχουμε ξεκινήσει. —*κατασκευάζεσθαι ὡς*=ὅτι παρασκευαζόμεθα ἵνα. *ἂν δοίη*=θὰ ἔδιδε.- *ὁμήρους*=ἀνθρώπους δι᾽ ἐγγύησιν.- *ὁδοποιήσειέ γ᾽ ἂν αὐτοῖς*=καὶ ἤθελε ἀνοίξει ἁμαξωτὸν δρόμον.—*τρισάσμενος*=πολὺ εὐχαριστημένος.- *ἀλλὰ γὰρ*=μ᾽ ὅλα ταῦτα.—*ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν*=νὰ ἔχωμεν ἄφθονα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου.- *μὴ ἐπιλαθώμεθα*=μήπως....ξεχάσουμε.—*ἐπιδεῖξαι....ὅτι ἑκόντες πένονται*=νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ἑκουσίως των εἶνε πτωχοί.—*ἐξὸν αὐτοῖς*=ἐνῷ ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτούς.—*σκληρῶς πολιτεύοντας*=διάγοντας ἐπιπόνως.

Πραγματικαί. *Μυσοί, Πισίδαι, Λυκάονες*· οὗτοι ὅλοι, πολεμικοὶ λαοί, οὐδέποτε ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας μολονότι ἔζων ἐντὸς τοῦ Περσικοῦ κράτους· ὁ Ξενοφῶν μᾶς ὁμιλεῖ καὶ περὶ τῶν τριῶν αὐτῶν εἰς τὰ προηγούμενα βιβλία.—*Λωτοφάγους*=ὑπονοεῖ τοὺς γνωστοὺς ἐκ τῆς Ὀδυσσείας—*κομισαμένους*· Ἡ Μεσοποταμία παραβαλλομένη μὲ τὴν Ἑλλάδα ὡς πρὸς τὴν εὐφορίαν εἶνε ἀσύγκριτος.

Παραγρ. 27—32.

Γλωσσικαί. *Ὅπως ἂν πορευοίμεθα*=πῶς ἠθέλομεν πορευθῇ. —*ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῇ*=ἵνα μὴ μᾶς διευθύνωσι τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὑποζύγια. —*ὄχλον παρέχουσιν ἄγειν*=ἐνοχλήσεις παρέχουν νὰ τὰς μεταφέρωμεν.—*ἀπαλλάσσω* = ἐγκαταλείπω.— *κρατουμένων*=ἐὰν νικηθῶμεν.—*λοιπόν μοι εἰπεῖν*=μοῦ μένει ἀκόμη νὰ σᾶς εἴπω = *πρόσθεν ἐξενεγκεῖν πόλεμον* =νὰ μᾶς κηρύξουν πρότερον τὸν πόλεμον.—*ὄντων*=ὅταν ὑπάρχωσι.—*περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ*=νὰ νικήσωμεν.—*λαβόντες*=ὅταν συλλάβουν.—*ψηφίσασθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν*=νὰ ψηφίσωμεν, ὅστις ἀπὸ σᾶς ἤθελεν ἑκάστοτε τὸν συναντήσῃ (τὸν ἀπειθοῦντα) νὰ τὸν τιμωρῇ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἄρχοντος.—*ἐψευσμένοι ἔσονται*=θὰ ἔχωσιν ἀπατηθῇ (εἰς τὰς προβλέψεις των). —*τῇδε τῇ ἡμέρᾳ*=ἀπὸ σήμερον.—*αὐτίκα παρέσονται*=ἀμέσως θὰ φανοῦν.—*ὅτῳ δοκεῖ καλῶς ἔχειν*=ὅστις ἔχει τὴν γνώμην ὅτι αἱ συστάσεις μου εἶναι καλαί. *ἵνα ἔργῳ περαίνηται*=ἵνα ἐκτελέσωμεν.—*βέλτιον ἢ ταύτῃ*=ἔχει καλύτερον (νὰ προτείνῃ) ἀπὸ ταῦτα.—*ἰδιώτης*=στρατιώτης.

Πραγματικαί. *Νομίζοντες*· Οἱ Πέρσαι πράγματι ἐνόμιζον ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ παρεδίδοντο μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν· διὰ τοῦτο ὁ Ξενοφῶν προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἐμβάλῃ θάρρος, ὥστε τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀρχόντων νὰ μὴ τὴν θεωρήσουν ὡς καταστροφήν·—*ἰδιώτης* τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τῶν ἀρχαίων καὶ πάλιν ἐμφανίζεται

ΤΕΛΟΣ

τοῦ ἴδιου ἔργου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ

Σελ.	7	στίχ.	3	γράφε	ὑπώπτευε
»	11	»	7	»	ᾔσθετο
»	15	»	6	»	Γωβρύας
»	16	»	1	»	ἡμέραις
»	23	»	6	»	οὖν
»	28	»	6	»	ἦν
»	29	»	30	»	ἑώρων
»	30	»	7	»	ἑψητὸν
»	30	»	23	»	ἑρμηνέως
»	32	»	4	»	ἡμῶν
»	39	»	22	»	οἱ
»	41	»	13	»	λειφθείη
»	42	»	12	»	πορευθείη
»	49	»	16	»	εὑρεῖν
»	49	»	26	»	ὡς ὑμεῖς
»	49	»	27	»	οὗ
»	51	»	25	»	ἑώρα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

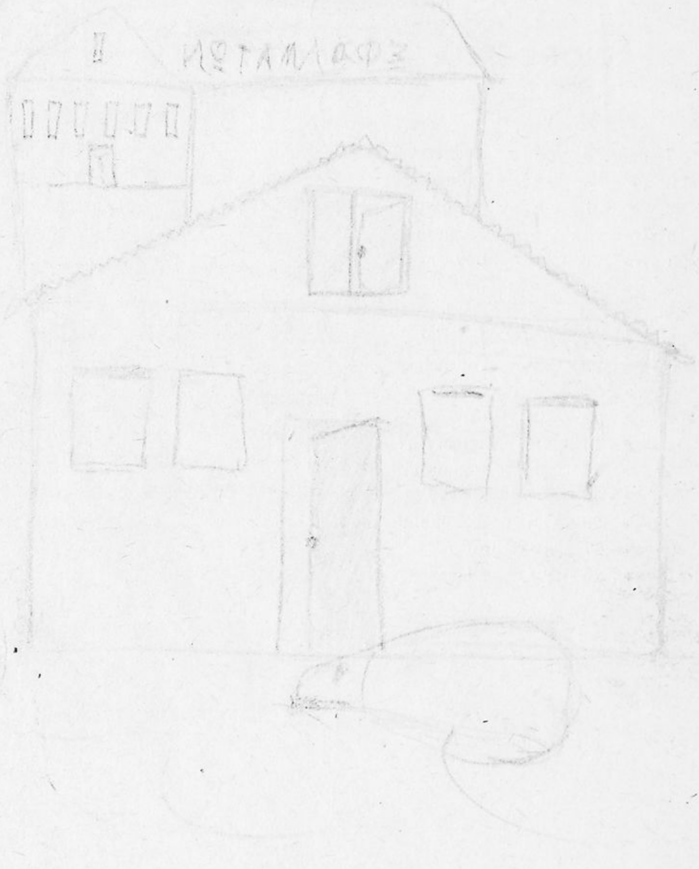

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αρχικα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1426

[illegible]ΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

[illegible]ΟΥ[illegible]ΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ [illegible]ΕΥΜΑΤΩΝ

[illegible] τοῦ κ. [illegible] [illegible]

[illegible] 12 τοῦ [illegible] 41 φύλλῳ τῆς [illegible] βιβλίου [illegible]

[illegible] Ἰουνίου [illegible]

[illegible]

[illegible]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής